

ZESZYT PROBLEMOWY NR 3/2016

JAKOŚĆ KSZTAŁCENIA

DZIEŃ JAKOŚCI PG

GDAŃSK 2016

REDAKTORZY

Ewa Klugmann-Radziemska

Alicja Konczakowska

Dariusz Świsulski

PROJEKT OKŁADKI

Agnieszka Błażko

Wydano za zgodą
Rektora Politechniki Gdańskiej

Utwór nie może być powielany i rozpowszechniany, w jakiegokolwiek formie
i w jakikolwiek sposób, bez pisemnej zgody wydawcy

© Copyright by Politechnika Gdańska,
Uczelniana Komisja ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia, Dział Zarządzania Jakością
Gdańsk 2016

ISSN 2353-8732

Spis treści

Przedmowa	5
Dlaczego wciąż mówimy o jakości? <i>Ewa Jurkiewicz-Sękiewicz</i>	7
Języki obce – jakość nauczania a jakość uczenia się <i>Jolanta Wielgus</i>	10
Budowanie współpracy między Samorządem Studentów Politechniki Gdańskiej a Centrum Języków Obcych w zakresie jakości kształcenia w Centrum <i>Dominik Makurat</i>	19
Problemy ankietyzacji przeprowadzanej wśród studentów i ich wpływ na jakość kształcenia na Politechnice Gdańskiej <i>Barbara Wikieł</i>	25
Przykłady ankietyzacji prowadzonej przez Biuro Karier wśród studentów i absolwentów Politechniki Gdańskiej <i>Monika Downar</i>	31
SOANA.PG – studencka ocena ankietyzacji nauczycieli akademickich Politechniki Gdańskiej <i>Marcin Joachim Grzegorzczak</i>	35
Dlaczego Politechnika Gdańska nie uzyskuje oceny wyróżniającej w akredytacji PKA? <i>Agnieszka Lendzion</i>	40
Akredytacja Laboratoriów Badawczych <i>Marta Jankowska</i>	46

Jakość to sposób myślenia,
który powoduje, że stosuje się i bez przerwy
poszukuje nowych rozwiązań.
W.E. Deming

Przedmowa

Uczelniana Komisja ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia Politechniki Gdańskiej (UKZJK PG) oraz działające na wydziałach i w centrach dydaktycznych komisje ds. zapewnienia jakości kształcenia zostały powołane na początku roku akademickiego 2012/2013. UKZJK opracowała Uczelniany System Zapewnienia i Doskonalenia Jakości Kształcenia (USZDJK), który został zatwierdzony Uchwałą Senatu nr 15/2012/XXIII z dnia 21 listopada 2012 r. W USZDJK zostały określone główne cele i zakres działania wszystkich komisji, a także struktura organizacyjna.

Na posiedzeniach organizowanych w roku akademickim 2014/2015, członkowie UKZJK, dyskutowali nad treścią przyjętej w 2012 r. uchwały Senatu PG i stwierdzili, że Uczelniany System Zapewnienia Jakości Kształcenia jest nadal aktualny i nie wymaga poprawek. Do ważnych zagadnień, będących przedmiotem prac Komisji w ww. roku akademickim zaliczono:

- problemy ankietyzacji zajęć dydaktycznych na studiach wyższych i monitorowania karier absolwentów PG (Ankieta absolwenta, przygotowana przez Biuro Karier PG), co znalazło odbicie w zagadnieniach prezentowanych na Seminarium „Dzień Jakości PG” w czerwcu 2015 r.,
- ocenę prawidłowości wydziałowych procedur ochrony własności intelektualnej,
- prace nad przygotowaniem wewnętrznych systemów jakości kształcenia na wydziałach i centrach dydaktycznych.

W 2013 r. UKZJK postanowiła organizować co roku Seminarium „Dzień Jakości na PG”, a wygłaszane referaty publikować w kolejnych Zeszytach Problemowych PG, w serii „jakość kształcenia”. Stwierdzono, że Seminarium jest dobrym forum do dyskusji o bieżących i planowanych na przyszłość problemach związanych z kształtowaniem wysokiej kultury jakości kształcenia. W tej serii ukazały się już dwa wydania Zeszytów Problemowych.

Seminarium „Dzień Jakości na PG”, zorganizowane w 2015 r., zostało poświęcone prezentacji zagadnień związanych tematycznie z jakością kształcenia w zakresie języków obcych oraz problemami ankietyzacji i akredytacji oraz dyskusji nad tymi problemami. Wygłoszono siedem referatów, które zostały opublikowane w niniejszym – trzecim – Zeszycie Problemowym PG w serii „jakość kształcenia”.

W imieniu Komitetu Redakcyjnego dziękuję Autorom za przygotowanie artykułów,

prof. dr hab. inż. Alicja Konczakowska
przewodnicząca UKZJK

DLACZEGO WCIĄŻ MÓWIMY O JAKOŚCI?

Ewa Jurkiewicz-Sękiewicz

Co sprawia, że ostatnio w środowisku akademickim coraz częściej rozmawiamy o jakości, dlaczego poddajemy się coraz bardziej drobiazgowym procedurom jej kontroli? Organizujemy konferencje i panele dyskusyjne na temat jakości, tworzymy jednostki uczelniane mające stać na jej straży. Czy jesteśmy świadkami kryzysu tradycyjnej kultury akademickiej, której immanentnym i oczywistym składnikiem było dążenie do doskonałości w pracy naukowej i kształceniu studentów? A może, wątpiąc w podstawy *universitas*, szukamy sposobu opisanego jakości akademickiej czerpiąc z doświadczeń takich obszarów jak ekonomia czy kultura korporacyjna, uważając je za bardziej nowoczesne, przystające do wyzwań XXI wieku? Jakim językiem powinniśmy mówić o jakości? Czy tworząc kolejne terminy, mnożąc słowa, szybciej dotrzemy do sedna? Złośliwi powiedzieliby, że łatwiej pisać o jakości niż ją tworzyć. Mimo że na temat jakości w ostatnich dekadach napisano więcej niż kiedykolwiek w przeszłości, jej pojęcie wciąż wymyka się jednoznacznym definicjom. Jako filologa zastanawia mnie mnogość przymiotników wartościujących, obecnych w codziennej polszczyźnie i niełaska, w którą popadły gwarantujące niegdyś jakość słowa „dobry”, a nawet „bardzo dobry”. Byle przedmiot może okazać się fantastyczny, rewelacyjny, genialny i absolutnie niezbędny, byle towar oferowany przez handlowca – prestiżowy, niepowtarzalny lub wyjątkowy. Czy ta defilada wspaniałości jest echem naszych marzeń o doskonałości czy odbiciem dewaluacji pewnych słów i pojęć?

Określanie elementów czy cech jakości towarzyszyło procesowi rozwoju życia społecznego. W prawodawstwie pierwsze wzmianki dotyczące jakości znajdujemy w Kodeksie Hammurabiego z XVIII w. p.n.e., zawierającym wskazania dla rzemieślników, wymuszające jakość świadczonych przez nich usług poprzez system kar. Pierwsze próby opisywania kryteriów jakości towarów miały powstać w starożytnym Egipcie. Dążeniem do doskonałości w sferze duchowej nasycone są najstarsze religie i systemy filozoficzne. W starożytnych Chinach taoistyczna myśl filozoficzna wskazywała na harmonię jako manifestację duchowo-materialnej jedności świata, mędrcom zaś zalecała dążenie do cnoty poprzez poznanie tao. Zakorzeniony w filozofii chińskiej termin kung-fu oznaczał osiągnięcie wysokiego poziomu umiejętności w jakiejś dziedzinie, słowo to dopiero od niedawna używane jest jako określenie chińskich sztuk walki. Poszukiwania źródeł filozoficznych prób określenia jakości na obszarze europejskim kierują nas do starożytnej Grecji, ku idealizmowi Platona. Ontologiczne przekonanie o istnieniu bytu idealnego, zdefiniowanie pojęcia dobra, subiektywizm poznania, dążenie do doskonałości i piękna określają platońską drogę do opisanego świata i rzeczy. W rozważaniach Arystotelesa platońską ideę zastąpiła forma. Przez wyodrębnienie w rzeczach formy w jego filozofii powstały pojęcia „istoty rzeczy” i „cech istotnych”, rozróżnione zostały cechy mniej i więcej istotne. Zasadami wyjaśniania własności rzeczy były dla Arystotelesa forma, materia, przyczyna i cel. Wprowadzenie do łaciny terminu *qualitas* zawdzięczamy Ciceronowi, który jakość określił jako własność (właściwość) przedmiotu. Od *qualitas* pochodzą angielskie *quality*,

niemieckie *das Qualität*, szwedzkie *kvalitet*, francuskie *qualité*, hiszpańskie *calidad*, włoskie *qualità*, rumuńskie *calitate* czy czeskie *kvalita*.

We współczesnych językach słowo „jakość” zajmuje ważne miejsce, pojawia się w aspekcie humanistycznym, socjologicznym, technicznym, ekonomicznym, towarzyszy procesom produkcyjnym i działalności marketingowej. Skąd bierze się społeczne zapotrzebowanie na jakość? Zapewne towarzyszyło nam od zawsze, bo już jaskinia mogła być wilgotna i ciasna lub sucha, bezpieczna, a nawet ozdobiona malowidłami. Od w różnym stopniu uświadomionych i sformułowanych idei porządku, ładu i doskonałości zależały procesy rozwoju wspólnot rodzinnych, plemiennych i państwowych. Poszukując *qualitas* w aspekcie humanistycznym pragniemy wysokiej jakości życia, pracy i kultury, zadajemy sobie pytania o jakość człowieka i jakość relacji międzyludzkich.

W wieku XX, a zwłaszcza po II wojnie światowej, nastąpił dynamiczny rozwój koncepcji zapewnienia jakości i zarządzania jakością, rozwinęto teorie jakości w ujęciu technicznym, a szczególnie ekonomicznym. Pojawiły się różnorodne działania normalizacyjne, systemy zarządzania jakością opatrzone powszechnie rozpoznawalnymi dziś symbolami i wymownymi nazwami: QC – *Quality Control*, TQC – *Total Quality Control*, TQI – *Total Quality Improvement*, CWQC – *Company Wide Quality Control*, ICPQ – *Integrated Control of Product Quality*, SQM – *Strategic Quality Management* to tylko niektóre z nich, a wystarczą by laika przyprawić o zawrót głowy. W latach 70. ubiegłego wieku pojawiła się też interdyscyplinarna dziedzina wiedzy zajmująca się szerokim zakresem zagadnień dotyczących jakości, kwalitologia, z jej poszczególnymi działami takimi jak kwalitogeneza, kwalitowerystyka, kwalitonomia, kwalitografia czy kwalitoprognostyka. Język, którym dzisiaj mówimy, a zwłaszcza piszemy o jakości, wydaje się być odrębną mową, nasyconą neologizmami, okraszoną dużą liczbą anglicyzmów.

W drugiej połowie XX wieku zyskało sławę grono teoretyków zagadnień jakości, takich jak William Edwards Deming, Joseph M. Juran, Armand V. Feigenbaum, Kuoru Ishikawa, Philip B. Crosby, Genichi Taguchi. Amerykańskie i europejskie przedsiębiorstwa zyskały swoich guru, wprowadzanie w życie nowych teorii i systemów zarządzania dawało konkretne rezultaty ekonomiczne. Interesującą jest przykład Japonii, w której po II wojnie światowej udało się stworzyć szeroki projakościowy ruch społeczny oraz oryginalną definicję jakości jako „ośniewania klienta”. Japończycy z entuzjazmem wprowadzali w życie teorie W.E. Deminga, amerykańskiego, a później światowego autorytetu w dziedzinie doskonalenia jakości, twórcy słynnych 14 zasad zarządzania projakościowego. Kwestią czasu było przymierzenie projakościowego systemu zarządzania jakością do zarządzania uczelniami.

Zmiany zachodzące w Europie w ostatnich dekadach, rozwój Unii Europejskiej, objęcie europejskich uczelni systemem bolońskim, egalitaryzacja kształcenia akademickiego, problemy ekonomiczne i demograficzne ułatwiły wkroczenie na tereny uczelni procesów zarządzania opracowanych i przeznaczonych dla przedsiębiorstw i korporacji. Kwestią dyskusyjną jest, czy procesy te w jakikolwiek sposób przystają do rządzącego się od wieków swoimi prawami świata *universitas*.

Na polskich uczelniach pytania o fundamenty jakości akademickiej brzmią ostatnio coraz bardziej dramatycznie, gorące dyskusje wzbudza zgodny z neoliberalną filozofią społeczno-ekonomiczną postulat całkowitego podporządkowania edukacji potrzebom i prawom rynku. Budzi sprzeciw wprowadzanie do kultury akademickiej elementów kultury korporacyjnej, traktowanie studentów jako klientów procesu edukacyjnego. Tu znów zwraca uwagę użycie języka: „usługi edukacyjne”, „konkurencyjność”, „opłacalność”, „osiąganie wysokich wskaźników”, „rywalizacja” to słowa przeniesione na uczelnie ze świata biznesu i korporacji.

Jednym z interesujących forów wymiany myśli akademickiej stała się platforma internetowa Obywatele Nauki. Kim są Obywatele Nauki? To utworzony w 2012 r. ruch społeczny, który powstał w środowisku pracowników naukowych, szczególnie młodych, reprezentujących różne dyscypliny

i ośrodki badawcze. Platforma internetowa ruchu zawiera zapisy dyskusji, notatki z przedsięwzięć, przykłady dobrych praktyk akademickich. Na jej stronach znana z inicjowania debat w trójmiejskim środowisku akademickim prof. Ewa Nawrocka przekonuje: „Ścisły związek poziomu edukacji z ogólną pomyślnością społeczeństwa i jego rozwojem cywilizacyjnym wiąże się ze wskazaniem podstawowego celu kształcenia: jest nim pełny, myślący, krytyczny, twórczy człowiek. Nie dyspozycyjny pracownik w systemie korporacyjnym, nie zawodowo sprawny osobnik przydatny gospodarce i biznesowi dziś. Ani szkoła, ani Uniwersytet nie mogą działać jak firmy, jak zakłady edukacyjne, jak przedsiębiorstwa nastawione na zysk i opłacalność, przetargi i zamówienia publiczne.” [1]. Profesor Nawrocka od kilku lat zadaje, szeroko komentowane przez środowisko akademickie, dramatyczne pytania o jakość kształcenia na polskich uniwersytetach. W kwietniu 2012 r. na konferencji *Wściekłość i oburzenie. Obrazy rewolty w kulturze* zorganizowanej na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Gdańskiego pytała prowokacyjnie „Po co komu Uniwersytet?”, apelowała by „wymyślić go na nowo”. W tym samym roku na Wydziale Filologicznym UG przeprowadzono otwarte debaty pod hasłem *Uniwersytet XXI wieku oraz Edukacja i Ekonomia*, w których uczestniczyli również przedstawiciele Politechniki Gdańskiej.

W marcu 2014 r., podczas zorganizowanego na Uniwersytecie Jagiellońskim Kongresu Kultury Akademickiej, ponownie padły ważne pytania na temat jakości współczesnej edukacji akademickiej. Prof. Piotr Sztompka inaugurując kongres powiedział: „Chodzi nam o odrodzenie uniwersytetu jako obdarzonego szczególnym zaufaniem społecznym ośrodka, z którego na całe społeczeństwo promieniuje szacunek dla prawdy, uznanie dla autorytetów, kultura debaty publicznej, tolerancja wobec odmiennych poglądów, racjonalność politycznych decyzji, zrozumienie, że dbałość o dobro wspólne to droga do osobistej pomyślności, a sukces indywidualny to przyczynek do dobra wspólnego.” [2] Prof. Maciej Żylicz w komentarzu pokonferencyjnym wskazywał na zanik kultury jakości w środowisku akademickim, postulował utworzenie programów wspierających doskonałość naukową i dydaktyczną polskich uczelni wyższych. W czerwcu 2015 r. w Warszawie, Obywatele Nauki zaprezentowali swój plan naprawy polskich uczelni. Towarzyszyła temu dyskusja „Nauka i szkolnictwo wyższe po 2020 – jak zapobiec katastrofie?”, w której udział wzięli przedstawiciele najważniejszych instytucji polskiego systemu nauki. Dwa miesiące wcześniej to samo gremium przedstawiło Pakt dla Nauki, obywatelski projekt zmian w nauce i szkolnictwie wyższym w Polsce. Pierwszy z dziesięciu postulatów Paktu to wniosek o podniesienie jakości badań naukowych i kształcenia akademickiego. Można powiedzieć, że pakt to tylko zbiór postulatów będących po części próbą obrony *status quo* pewnego środowiska, warto jednak uważnie przeczytać ten dokument i zauważyć, że to kolejny ważny głos na temat jakości akademickiej, który tak bardzo nas dotyczy.

Literatura:

- [1] <http://obywatelenauki.pl/2013/06/ewa-nawrocka-po-co-komu-uniwersytet/> [data dostępu: listopad 2015].
- [2] <http://kongresakademicki.pl/dzial/teksty-nadeslane/> [data dostępu: listopad 2015].

JĘZYKI OBCE – JAKOŚĆ NAUCZANIA A JAKOŚĆ UCZENIA SIĘ

Jolanta Wielgus

Dużo uwagi poświęca się ostatnio zagadnieniu jakości nauczania i oceny efektów kształcenia w kontekście oferty edukacyjnej danej jednostki. Należy jednak podkreślić, że równie ważnym, a może nawet ważniejszym czynnikiem warunkującym sukces procesu nauczania jest jakość uczenia się, a więc motywacja i wkład pracy własnej studenta. W niniejszym artykule omówiono kwestię kształcenia językowego na Politechnice Gdańskiej z uwzględnieniem obu aspektów, w pierwszej kolejności działań projakościowych podejmowanych w Centrum Języków Obcych, a następnie postaw studentów i ich opinii wyrażanych za pośrednictwem ankiet. Wszelka działalność prowadzona w CJO jest ściśle skorelowana z misją i strategią PG, co zdefiniowano w misji i kierunkach rozwoju Centrum, a szczegółowo opisane w Księdze Jakości CJO. Wdrożono również Wewnętrzny System Zapewnienia Jakości Kształcenia umożliwiający systematyczne monitorowanie, ocenę i doskonalenie realizacji procesu kształcenia.

W Centrum aktywnie działa Komisja ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia, której prace zapoczątkował powstały w 2006 r. zespół roboczy o nazwie Zespół Q. Komisja opracowuje standardy jakości kształcenia językowego, systematycznie aktualizuje programy nauczania, zapewniania kontrolę jakości kształcenia oraz monitoring obowiązujących procedur i dokumentacji. Zadania zrealizowane w ostatnich latach obejmują m.in. powołanie zespołu roboczego opracowującego materiały dydaktyczne z języka specjalistycznego angielskiego dla studentów PG na platformie MoodlePG, które tworzą bazę umożliwiającą wspomaganie zajęć tradycyjnych. Powołano również zespół roboczy ds. działalności certyfikacyjnej CJO oraz zespół roboczy ds. tłumaczeń. W związku z ogromnym zapotrzebowaniem na usługi translatorskie, zespół na bieżąco wykonuje tłumaczenia na rzecz uczelni oraz wydziałów. Przygotowano też na platformie Moodle testy diagnostyczne z siedmiu języków: angielskiego, niemieckiego, francuskiego, hiszpańskiego, rosyjskiego, szwedzkiego i włoskiego.

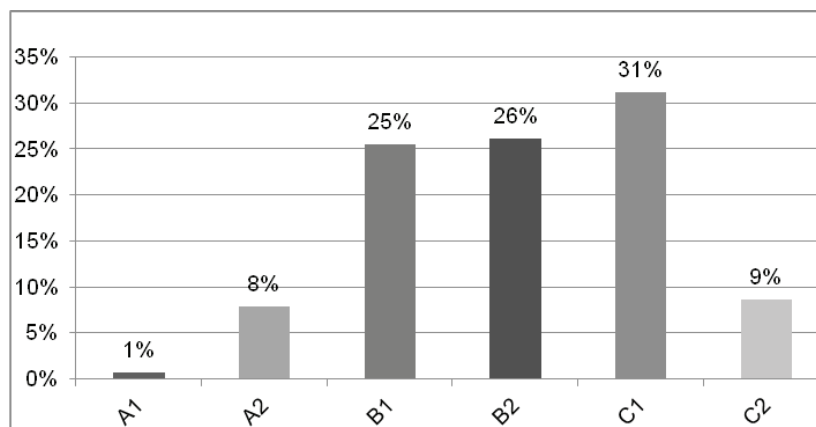
Jednym z istotniejszych elementów determinujących efektywność nauczania języków obcych jest liczba godzin przyznanych na zajęcia lektoratowe. Zgodnie z Europejskim Systemem Opisu Kształcenia Językowego (CEFR) poziomy biegłości językowej określane są za pomocą symboli: A1, A2, B1, B2, C1, C2, a osiągnięcie kolejnych poziomów wymaga 120–150 godzin kontaktowych i 120–150 godzin nauki własnej studenta. Opanowanie języka obcego na poziomie B2, obowiązkowe dla studentów kończących polskie uczelnie wyższe, oznacza łącznie 600 godzin pracy z nauczycielem. Poniższa tabela ilustruje pozycję CJO PG na tle innych uczelni technicznych w tym zakresie. Jak widać, są uczelnie, gdzie na I stopniu studiów języki nauczane są w podobnym wymiarze godzin. Natomiast na wiodących uczelniach technicznych studentom studiów magisterskich zapewnia się większą liczbę godzin lektoratowych. Ponadto, Politechnika Gdańska jest jedną z nielicznych uczelni bez lektoratu na III stopniu studiów.

Tabela 1

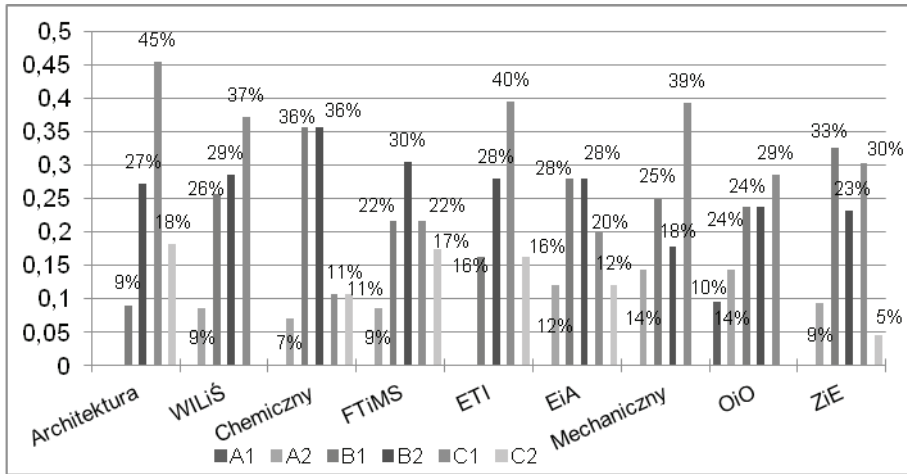
Języki obce na politechnikach

Nazwa uczelni	I stopień		II stopień		III stopień	
	Liczba godzin	ECTS	Liczba godzin	ECTS	Liczba godzin	ECTS
Politechnika Gdańska	120 (180 – WZiE)	5–8	0 (120 – WZiE)	8	–	–
Politechnika Warszawska	180–240	12–16	0–60	–	30–60	–
Politechnika Łódzka	180/120	12	45/30	3	lektorat nieobowiązkowy	
Politechnika Wrocławska	120	5	60 (15 + 45)	3	150 (90 + 60)	5
Politechnika Krakowska	120–150	5–12	30–60	2–4	60	2
Politechnika Białostocka	150	10	30	2	30–60	2–4
Politechnika Poznańska	120	5–8	30–60	2–4	30	3–15
AGH	105	6	30	3	–	–

Pracodawcy zgodnie twierdzą, że absolwent wyższej uczelni powinien biegle posługiwać się przynajmniej trzema językami: rodzimym, angielskim i innym dowolnie wybranym. Obecnie, angielski nie jest traktowany jako język obcy, ale jako powszechnie stosowany język komunikacji międzynarodowej w nauce i biznesie. Studenci rozpoczynający naukę języka angielskiego w CJO trafiają do grup na wszystkich poziomach zaawansowania. Analizując dane z ostatnich lat możemy stwierdzić, że 65–70% studentów ma szansę osiągnąć wymagany poziom B2 przy 120 godzinach zajęć w ramach lektoratu.

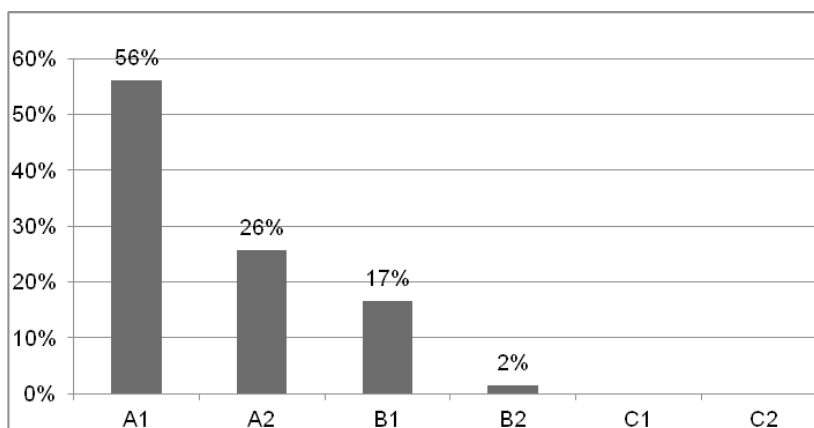
Rys. 1. Język angielski – poziom grup (cała uczelnia)

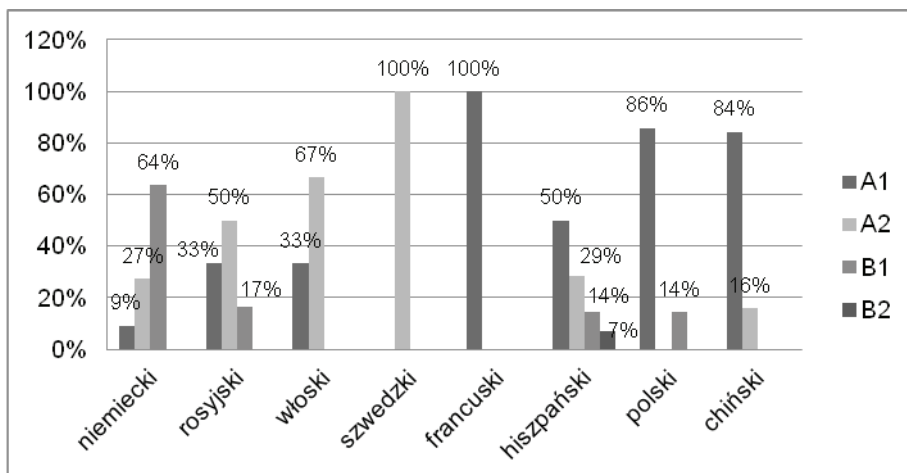
Rys. 2. Język angielski – poziom grup (zestawienie wydziałów)

Grupa 25% studentów potrzebuje dodatkowych 120–150 godzin nauki języka angielskiego ogólnego, a około 10% studentów 240–300 godzin uzupełniających. Niewielki, na szczęście, odsetek wymaga pełnych 600 godzin kontaktu z nauczycielem. Sytuacja ta różni się nieco na poszczególnych wydziałach.

Znacznie trudniejsza jest sytuacja studentów, którzy chcieliby zgłębiać inne języki, ponieważ tylko studenci jednego wydziału – Zarządzania i Ekonomii, kierunku analityka gospodarcza oraz wygaszanej już europeistyki mają możliwość uczenia się dwóch języków, trzy wydziały: Mechaniczny, Inżynierii Lądowej i Środowiska oraz Fizyki Technicznej i Matematyki Stosowanej pozwalają studentom na wybór języka, a wydziały Architektury oraz Zarządzania i Ekonomii, dla kierunku zarządzanie, umożliwiają wybór języka tylko określonej grupie studentów. W rezultacie około 90% studentów uczy się w CJO jedynie języka angielskiego, a znajomość innych języków jest daleka od satysfakcjonującej, o czym świadczą poniższe wykresy.

Rys. 3. Drugi język – poziom grup (średnia dla drugiego języka)

Rys. 4. Drugi język – poziom grup (zestawienie języków)

Należy również przypomnieć, że osiągnięcie wymaganego poziomu B2 wcale nie oznacza pełnej biegłości językowej, jest to nadal poziom średniozaawansowany zakładający możliwość popełniania licznych błędów. Przed studentami jeszcze kilka lat nauki zanim osiągną swobodę i poprawność w posługiwaniu się językiem obcym.

W swojej ofercie Centrum Języków Obcych dostosowuje programy nauczania do potrzeb zgłaszanych przez wydziały i studentów. Założenia programowe konstruowane są wokół trzech obszarów tematycznych: języka specjalistycznego, języka świata pracy i języka akademickiego, ćwiczone są zarówno wszystkie sprawności językowe: czytanie, pisanie, mówienie i słuchanie, jak i tzw. umiejętności miękkie (*soft skills*) oraz akademickie (*academic skills*). Studenci korzystają z najnowszych podręczników dzięki współpracy Centrum z dużymi wydawnictwami, takimi jak: Oxford University Press, Cambridge University Press czy Pearson. Lektorzy mają możliwość uczestniczenia w regularnych szkoleniach i warsztatach metodycznych. CJO współpracuje ze stowarzyszeniami IATEFL, PASE i British Council. Lektorzy są też autorami skryptów wspomagających nauczanie języka obcego specjalistycznego:

- *English for Mathematics for Students of Technical Studies*, A. Kucharska-Raczunas, J. Maciejewska;
- *English for Chemistry. Technical Vocabulary Textbook for Students and PhD Students*, D. Horowska;
- *Technical English Grammar*, G. Gójska;
- *Deutsch für Technische Berufe*, H. Olejnik;
- *Technical Writing in English. Language and Editing Guidelines*, I. Mokwa-Tarnowska;
- *English for Information Technology for Students of Technical Studies*, J. Maciejewska, A. Kucharska-Raczunas;
- *Mechanical Engineering. Selected Texts for Students and PhD Students*, M. Adamczyk, B. Dawidowicz;
- *Biotech English for Students of Technical Studies*, U. Kamińska;
- *English for Students of Electronics and Telecommunications*, M. Badecka-Kozikowska.

CJO ma też bogatą ofertę dodatkową:

- języki Azji – chiński, japoński, hindi;
- koła językowe – angielski, niemiecki, hiszpański, polski, francuski;
- olimpiady językowe: angielski dla uczelni technicznych, niemiecki;
- egzaminy językowe dla IAESTE;
- język polski dla obcokrajowców;
- ERASMUS – kursy językowe przygotowujące do studiów za granicą;
- ERASMUS – kursy języka angielskiego dla administracji PG;
- specjalistyczne kursy językowe dla pracowników PG;
- współpraca z BEST, ESN, IAESTE, SSPG, SDPG;
- współpraca ze szkołami ponadgimnazjalnymi;
- debaty językowe;
- wydarzenia w ramach Bałtyckiego Festiwalu Nauki.

Centrum Języków Obcych PG prowadzi też bliską współpracę z polskimi uczelniami w ramach Stowarzyszenia Akademickich Ośrodków Nauczania Języków Obcych SERMO. Spotkania kadry kierowniczej partnerskich jednostek służą nie tylko wymianie doświadczeń, ale przede wszystkim ustalaniu wspólnej polityki, podejmowaniu wspólnych działań, organizacji szkoleń i konferencji.

Studenci mają również możliwość potwierdzenia znajomości języka obcego i uzyskania ogólnopolskiego akademickiego certyfikatu ACERT, który wydawany jest przez uczelnie zrzeszone w SERMO.

Rys. 5. Wzór certyfikatu ACERT

Wysoką jakość egzaminu gwarantują procedury opracowane przez ekspertów z poszczególnych ośrodków akademickich. W CJO studenci mogą przystąpić do egzaminu z następujących języków:

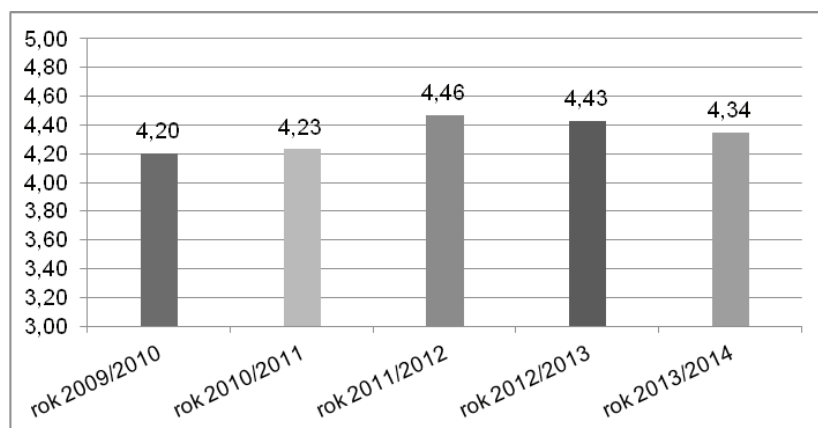
- język angielski – poziomy B2, C1;
- język niemiecki – poziomy A2, B1;
- język hiszpański – poziom A2;

- język francuski – poziom A2;
- język rosyjski – poziom A2.

Centrum prowadzi też szeroką współpracę z uczelniami i instytucjami edukacyjnymi w Europie, np.: Turku University of Applied Sciences w Finlandii, Queen Mary University of London, Manchester Metropolitan University, Anglia Ruskin University, Cambridge w Wielkiej Brytanii, Universidad Autónoma de Barcelona, Universidad de Cádiz, Universidad de Castilla La Mancha w Hiszpanii. Lektorzy języka niemieckiego i polskiego przygotowywali studentów portugalskich na Universidade do Minho w Bradze do podjęcia studiów w ramach programu Erasmus w Polsce, studenci germanistyki z Georg-August-Universität Göttingen przyjeżdżają, aby odbyć praktyki studenckie na Politechnice Gdańskiej, studenci polscy i niemieccy wyjeżdżają na wymiany w ramach Studentenwerk Karlsruhe. Reykjavik University, z kolei, pod wrażeniem wizyty na Politechnice Gdańskiej, osiągnięć i koncepcji prowadzenia Centrum zwrócił się z prośbą o pomoc przy tworzeniu centrum językowego na tamtejszej uczelni. Stowarzyszeni w SERMO pracownicy Centrum aktywnie udzielają się też w bliźniaczej organizacji europejskiej CERCLES, dzieląc się doświadczeniami podczas międzynarodowych konferencji, warsztatów czy uczestnicząc w pracach *focus groups*.

Wymiernym efektem międzynarodowej aktywności Centrum jest przystąpienie do projektu *Communication in Mobile And Virtual Work*, realizowanego przez pięć instytucji partnerskich: Turku University of Applied Sciences (główny koordynator), Universitat Politècnica de Valencia, Manchester Metropolitan University, Politechnikę Gdańską i the International Language Association ICC z Niemiec. Projekt przewidziano na trzy lata 2014–2017, finansowany jest przez Agencję Wykonawczą ds. Edukacji, Kultury i Sektora Audiowizualnego (EACEA) w Brukseli w ramach Programu Erasmus+, całkowity budżet projektu wynosi 223 747 €. W ramach projektu opracowane zostaną e-moduły szkoleniowe dotyczące komunikacji w mobilnym i wirtualnym świecie pracy dla studentów szkół wyższych oraz pracowników różnych sektorów biznesu. Moduły powstają w dwóch wersjach językowych: angielskiej i hiszpańskiej, a po zakończeniu projektu będą dostępne jako Open Educational Resource.

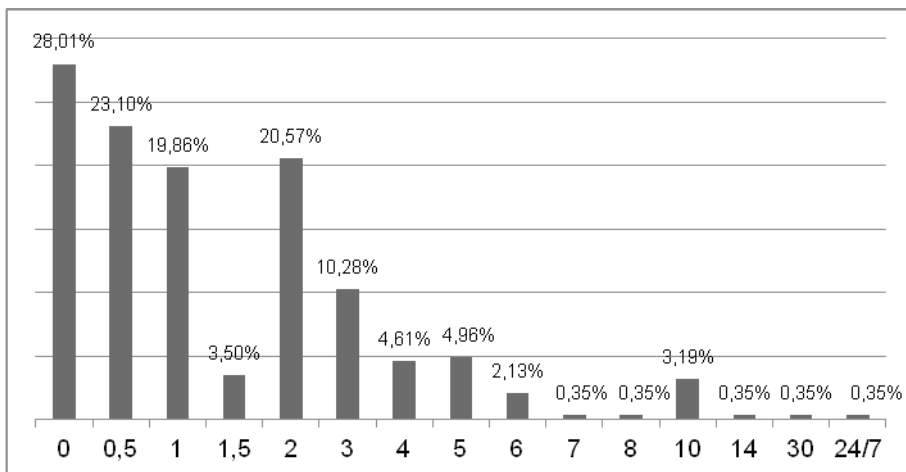
Bogata oferta CJO i stały rozwój kadry mają odzwierciedlenie w wysokiej ocenie pracy lektorów przez studentów wyrażanej w cyklicznych ankietach. Studenci doceniają kompetencje językowe i metodyczne nauczycieli, chętnie uczą się języka technicznego, umiejętności akademickich i elementów komunikacji interpersonalnej.

Rys. 6. Roczna ocena CJO w ankietach studenckich – średnie z ostatnich 5 lat

Wielu studentów angażuje się w działalność dodatkową oferowaną przez CJO, na przykład koła językowe czy debaty prowadzone w języku angielskim, których są współorganizatorami. Dotychczasowe wydarzenia przygotowywane przez naszych lektorów w ramach Bałtyckiego Festiwalu Nauki nie miałyby szansy powodzenia bez wsparcia i współpracy studentów. Niejednokrotnie spotykamy się z prośbami studentów, świadomych potrzeby poszerzenia swoich kwalifikacji, o możliwość uczęszczania na zajęcia z dwóch języków obcych, mimo ograniczeń stawianych przez wydział.

Z drugiej jednak strony można dostrzec, że rośnie grupa studentów, którzy mają problem ze zrozumieniem, iż bez ich aktywnego udziału w procesie kształcenia, a więc odpowiedniej jakości uczenia się, trudno mówić o rozwoju umiejętności, czy pełnym sukcesie edukacji na etapie akademickim. Studenci przyznają się, na przykład, do celowego zaniżania poziomu znajomości języka, gdy rozpoczynają naukę na PG, aby ułatwić sobie studia. a więc świadomie rezygnują z możliwości podniesienia swoich kompetencji. Studenci, zapytani w sondażu przygotowanym przez Samorząd Studentów PG o liczbę godzin poświęconych na samodzielną naukę języka, zadeklarowali, że jest ona znikoma.

Rys. 7. Ile godzin w tygodniu poświęcasz na naukę języka obcego poza lektorem?

Opinie studentów na temat proponowanych w CJO programów wyrażane zarówno pisemnie w ankietach, jak i w bezpośrednich rozmowach są sprzeczne i rozbieżne – to co dla jednych jest wartością, przez innych jest postrzegane negatywnie. Tyle samo osób chce się uczyć gramatyki, ile mówi że jest ona zbędna, to samo dotyczy słownictwa technicznego czy przygotowywania prezentacji. Aby spełnić wszystkie życzenia, Centrum powinno prowadzić nauczanie indywidualne.

Coraz więcej studentów jest świadomych nowoczesnych form nauczania, świadomych w jakim celu podejmują studia, ale pochodzą z liceów, gdzie lekcje języka obcego prowadzone są w małych grupach kilka razy w tygodniu. Na politechnice zderzają się z inną rzeczywistością, gdy brakuje miejsc w sali, lektor nie zawsze ma możliwość kontroli, czym w danym momencie zajmuje się student, zajęcia są czymś pośrednim między ćwiczeniami a wykładem, odbywają się raz w tygodniu.

Wielu studentów prezentuje postawę roszczeniową, często można odnieść wrażenie, że młody człowiek siada, patrzy na nauczyciela i myśli, a teraz baw mnie, pokaż coś czego jeszcze nie widziałem, nie zastanawiając się nad własnym zaangażowaniem, nie myśląc, że aby mógł nastąpić proces uczenia się musi wystąpić przede wszystkim praca własna. Nie ma poczucia, że nauczyciel

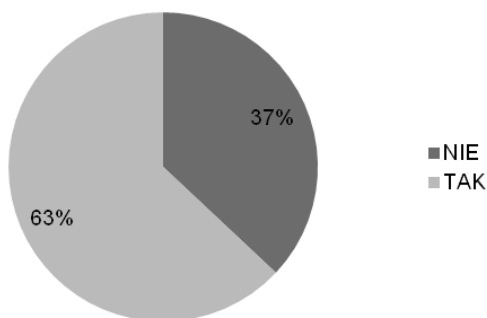

jest swego rodzaju przewodnikiem, osobą która wskazuje kierunek rozwoju, wyjaśnia zagadnienia, ale proces uczenia się następuje w nich samych, w osobach uczących się. Brakuje refleksji, że studia to nie tylko wkuwanie regulek i wzorów, ale przede wszystkim poszukiwanie własnej drogi, kształtowanie osobowości dorosłego człowieka, czerpanie z wzorców, wiedzy i doświadczenia ekspertów w swojej dziedzinie. Brak zrozumienia dla faktu, że student jako dorosły człowiek wyniesie z tego etapu edukacji tyle, ile sam będzie chciał zaczerpnąć i skorzystać, a nie ile nauczyciel „wbije” mu do głowy. Etap uczenia się, jak się uczyć, jest już zakończony.

Studenci twierdzą, że chcą uczyć się języka specjalistycznego przydatnego w pracy. Ale co to znaczy? W jakiej pracy? Ilu studentów może mieć pewność, że po studiach podejmie taką, a nie inną pracę? O ile nie wchodzi w rachubę rodzinny interes, chyba nikt. To co istotne w zmieniającym się rynku pracy, to przede wszystkim gotowość do uczenia się i zdobywania nowych umiejętności, a nie tylko posiadanie wąskiej specjalizacji.

Nauczanie języka specjalistycznego nie polega jedynie na dostarczeniu listy przydatnych słówek, ale przede wszystkim na uczeniu umiejętności niezbędnych do komunikacji w międzynarodowym środowisku pracy, poszerzonych o słownictwo techniczne bardziej lub mniej specjalistyczne. Nie ma w języku obcym takiego zjawiska jak zbędne słówko, zbędna konstrukcja gramatyczna albo zbędna forma pracy pisemnej. Nie sposób przewidzieć, jakie kompetencje okażą się w przyszłości istotne dla każdego studenta. Ważny w każdej pracy *networking* wymaga umiejętności poprowadzenia rozmowy na różne tematy, nie tylko zawodowe. W tej chwili wszystkie grupy rozpoczynające naukę języka w CJO objęte są nauczaniem języka specjalistycznego w takim rozumieniu. Uczenie prezentacji, pisania raportów, abstraktów prowadzone jest za pomocą tekstów technicznych i słownictwa technicznego, ale podstawowym celem jest nauczenie tych umiejętności. Nauczyciele języka są humanistami i mają pewne umiejętności w zakresie uczenia komunikacji interpersonalnej w języku obcym dla celów zawodowych. Nie są inżynierami, nie pretendują do takiego miana i nie jest ich rolą uczyć umiejętności inżynierskich, które studenci powinni przyswajać gdzie indziej. Znajomość samego słownictwa to za mało, te słowa należy jeszcze poskładać w całość logiczną i gramatycznie poprawną. Rozumienie nauczania języka specjalistycznego jako sprowadzonego do słownictwa jest błędem.

Podsumowując, Centrum Języków Obcych nieustannie pracuje nad podniesieniem jakości kształcenia językowego na Politechnice Gdańskiej, zarówno pod względem formalnym, wdrażając wszelkie niezbędne procedury zgodne z polityką uczelni, ulepszając bazę lokalową, udoskonalając programy kształcenia, dostosowując je do potrzeb wydziałów czy wprowadzając bogatą ofertę dodatkową. Studenci w sondażu SSPG wyrazili opinię, że lektorat zwiększył ich kompetencje językowe.

Rys. 8. Czy dzięki nauce języka obcego na Politechnice Gdańskiej zwiększyłeś swoje kompetencje językowe?

Nauczyciele odczuwają jednak pewien niedosyt. Tęsknią za studentem dojrzałym, żądnym wiedzy, pragnącym jak najlepiej wykorzystać najpiękniejszy czas w życiu, jakim są studia – okres, gdy student nie tylko zgłębia narzuconą mu wiedzę, ale też poszukuje własnych ścieżek, odkrywa własne pasje, ma możliwość czerpania z wiedzy autorytetów w swojej dziedzinie. Ten czas można przejść jedynie odhaczając poszczególne punkty programu lub rozwijając w sobie ciekawość świata, która sprawi, że przyszły zawód i wykonywana praca będą równie satysfakcjonujące i fascynujące. Parafrazując słowa prezydenta Johna Fitzgeralda Kennedy'ego:

Studencie nie pytaj, co uczelnia może zrobić dla Ciebie, spytaj, w jaki sposób Ty chcesz wykorzystać potencjał tej instytucji, wiedzę i doświadczenie ludzi w niej pracujących!

BUDOWANIE WSPÓŁPRACY MIĘDZY SAMORZĄDEM STUDENTÓW POLITECHNIKI GDAŃSKIEJ A CENTRUM JĘZYKÓW OBCYCH W ZAKRESIE JAKOŚCI KSZTAŁCENIA W CENTRUM

Dominik Makurat

1. Wstęp

Rola studentów w zakresie jakości kształcenia na Politechnice Gdańskiej jest bardzo duża. Ich przedstawiciele są członkami Komisji ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia na szczeblu uczelni, wydziałów oraz centrów dydaktycznych [1]. Największą aktywność studentów można zaobserwować na poziomie UKZJK. W ciągu roku składają kilkadziesiąt wniosków, dotyczących potrzeb zmiany. W komisjach wydziałowych aktywność w tym zakresie jest już dużo niższa. Jeśli natomiast mówić o komisjach w centrach dydaktycznych – aktywność ta była praktycznie zerowa. Dlatego też w roku akademickim 2014/2015 zrodziła się idea nawiązania szerszej współpracy między Samorządem Studentów a Centrum Języków Obcych. Mimo zaangażowania studentów władze Uczelni nie do końca dostrzegły problem z nauczaniem w CJO. Końcowym efektem współpracy okazała się przeprowadzona wśród studentów ankieta na temat jakości nauczania języków.

2. Współpraca z władzami Uczelni

Ogromny wpływ na powstanie tej idei miały sygnały docierające ze strony studentów, związane z niską, ich zdaniem, jakością nauczania języków obcych na Politechnice Gdańskiej. Wśród głównych uwag zasłyszanych m.in. podczas rozmów ze studentami padały te, które dotyczyły zakresu materiału realizowanego na zajęciach. Wielu studentów narzekało także na dużą liczebność grup. Pierwszym krokiem, jaki został poczyniony przez Samorząd Studentów było złożenie dwóch wniosków potrzeby zmiany do Uczelnianej Komisji ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia. Pierwszy z nich dotyczył dużej liczebności grup dydaktycznych. Nie sposób jest się uczyć języka, kiedy w sali przebywa ponad 30 osób. W takim wypadku lektor nie ma szans na poświęcenie uwagi każdemu studentowi. Drugi wniosek związany był z małą liczbą sal konsultacyjnych przeznaczonych do bezpośrednich spotkań lektor-student. Do dnia dzisiejszego Centrum Języków Obcych dysponuje jedną salą. Studentów uczących się języków jest 8000. Trudno jest sobie wyobrazić, w jakich warunkach muszą się odbywać takie konsultacje. W odpowiedzi na pierwszy wniosek, dotyczący liczebności grup, dr hab. inż. Marek Dzida, prorektor ds. Kształcenia odpowiedział „Brak możliwości lokalowych w CJO. Do dyspozycji są lokale wydziałów”[2]. Nie zostały podjęte żadne

kroki, aby zrobić cokolwiek w sprawie dużej liczebności grup. W sprawie wniosku dotyczącego sal konsultacyjnych prorektor ds. kształcenia przekazał sprawę do kanclerza, na wniosek odpowiedział zaś zdaniem „Trudna sytuacja lokalowa CJO” [2]. Samorząd uznał zatem, że jakość kształcenia niezbędnych w dzisiejszych czasach umiejętności językowych jest dla władz uczelni sprawą mało ważną.

3. Współpraca z Centrum Języków Obcych

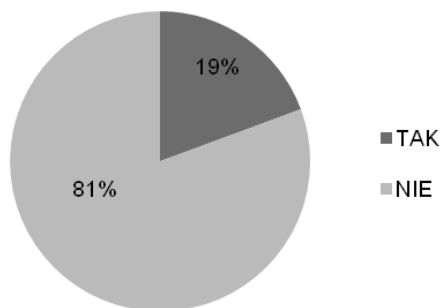
Zdecydowano, że dobrym punktem wyjścia do nawiązania współpracy będzie przeprowadzenie ankiety, związanej z jakością nauczania języków obcych. W tej sprawie odbyło się kilka spotkań, podczas których ustalono, jak taka ankieta będzie wyglądała. Współpraca w tym zakresie wypadła niezmiernie dobrze. Zaangażowanie się dyrekcji CJO w stworzenie tego narzędzia było bardzo duże. Oba stronom zależało bowiem na tym, aby wyniki ankiety dały rzeczywisty obraz jakości nauczania języka na uczelni. Podczas spotkań ustalono, że w ankiecie znajdą się pytania, dotyczące realizacji efektów kształcenia a także warunków nauczania. Student miał też określić wydział na jakim studiuje, język, którego uczył się podczas lektoratów oraz poziom znajomości danego języka w momencie rozpoczynania nauki. Określono, że grupą docelową będą studenci, którzy języka uczą się już ostatni semestr lub naukę zakończyli.

Badając opinię studentów na temat efektów kształcenia zadano następujące pytania:

W jakim stopniu uważasz efekt kształcenia za zrealizowany? (skala ocen: 1 – najgorsza, 5 – najlepsza)

1. umiejętność poprawnej komunikacji w życiu codziennym,
2. umiejętność poprawnej komunikacji w środowisku akademickim (rozumienie wykładów w języku obcym, udział w mobilności studenckiej – studia i praktyki w ramach programu Erasmus+, IAESTE, BEST etc.),
3. umiejętność poprawnej komunikacji w środowisku zawodowym (pisanie CV, listu motywacyjnego, prowadzenie korespondencji formalnej, umiejętność komunikowania się z współpracownikami, klientami),
4. rozumienie literatury specjalistycznej i instrukcji technicznych (tłumaczenie krótkich tekstów technicznych, pisanie streszczeń tekstów specjalistycznych),
5. umiejętność przygotowania i przeprowadzenia prezentacji (z opisem diagramu, rysunku, procesu, instrukcji etc.),
6. w zakresie warunków kształcenia zadane zostały pytania:
7. ocen warunki kształcenia językowego na Politechnice Gdańskiej (skala ocen: 1 – najgorsza, 5 – najlepsza)
8. liczba godzin przeznaczonych na lektorat języka obcego,
9. liczebność grupy,
10. możliwość wyboru języka obcego.

Na koniec poproszono studenta, aby odpowiedział na pytanie, czy dzięki nauce języka na Politechnice Gdańskiej zwiększył swoje umiejętności. Odpowiedź należało także uzasadnić. Ankieta została umieszczona na facebookowej stronie Samorządu Studentów Politechniki Gdańskiej, dodatkowo link do niej umieszczony był na forach studenckich kierunków studiów. W ciągu około 14 dni ankietę wypełniło 971 studentów. Zestawienie odpowiedzi na jedno z pytań zaprezentowano na rys. 1.

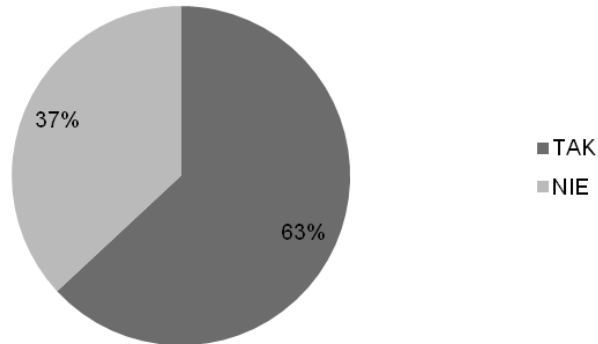
Rys. 1. Czy dzięki nauce języka obcego na Politechnice Gdańskiej zwiększyłeś swoje kompetencje językowe? Odpowiedzi na pytanie dotyczące zwiększenia kompetencji językowych – wersja internetowa [4]

Aż 81% studentów (783 osoby) odpowiedziało negatywnie na pytanie o wpływ zajęć na PG na zwiększenie kompetencji językowych. W tym momencie zaczęto wyciągać wnioski dotyczące procesu ankietowania. Pierwszy z nich dotyczył braku pytania o liczbę godzin, jakie student poświęca na pracę własną, aby zwiększyć swoje umiejętności językowe. Uznano bowiem, że nie jest możliwe osiągnięcie przez studenta wyższego poziomu znajomości języka, jeśli nie poświęci na to własnego czasu. Nie chodzi tu bowiem o korepetycje lub prywatne szkoły językowe, ale np. o powtórzenie materiału z zajęć, odrobienie zadania domowego. Kolejny argument przemawiający za odrzuceniem wyników tej ankiety związany był z samym sposobem jej przeprowadzenia. Badania dowodzą, że powszechny dostęp do Internetu niesie za sobą falę „hejtu”. Słownik języka polskiego słowo „hejt” definiuje jako obraźliwy lub agresywny komentarz zamieszczony w Internecie [3]. Ludziom łatwo jest krytykować, pisać obraźliwe opinie (których nie brakowało w uzasadnieniach), jeśli wiedzą, że są anonimowi. Dodatkowo nie można wykluczyć, że udostępnioną ankietę wypełniły kilka razy te same osoby lub osoby, do których nie była ona skierowana. Warto także zauważyć, że w Internecie (głównie w komentarzach), wypowiadają się zazwyczaj osoby niezadowolone. Osoby, które oceniają coś pozytywnie, często tego nie ujawniają. [4]

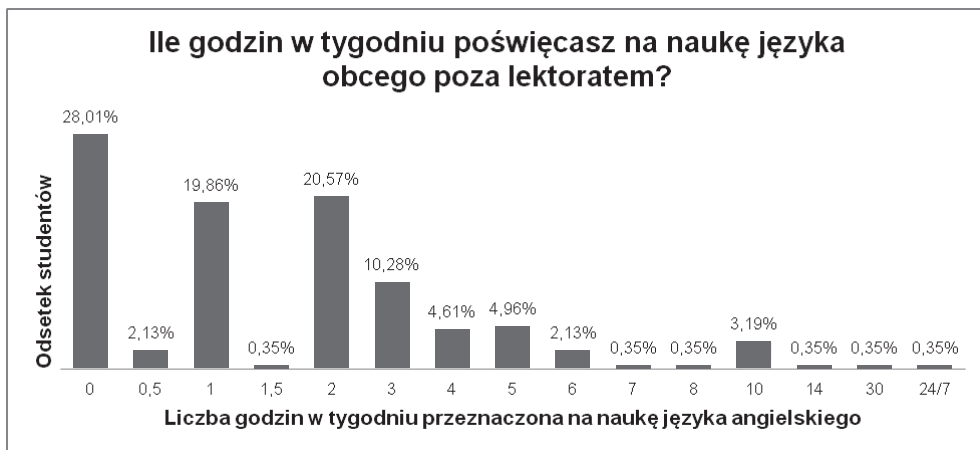
4. Ankieta papierowa

Zespół przygotowujący ankietę stwierdził, że konieczne jest przeprowadzenie kolejnej ankiety. Ustalono, że najlepsza będzie ankieta w formie papierowej, przeprowadzona na grupie około 300 osób. W ten sposób dotarto do studentów różnego przekroju: bardziej i mniej zadowolonych. Do ankiety dodano pytanie: „Ile godzin w tygodniu poświęcasz na naukę języka obcego poza lektorem?”. Ankieta została przeprowadzona w kilkunastu grupach uczęszczających na lektorat języka angielskiego. Łącznie odpowiedziały 282 osoby. W tym przypadku odpowiedź na pytanie związane ze zwiększeniem kompetencji językowych wypadła zupełnie inaczej niż w poprzedniej wersji (rys. 2).

Można przyjąć, że próba 282 osób jest próbą reprezentatywną. Poniżej przedstawiono wynik analizy. Wprawdzie ankieta papierowa przyniosła lepszy obraz wyników, ponieważ wzięli w niej udział wszyscy studenci, to opracowanie jej było bardziej czasochłonne. Dzięki zaangażowaniu Centrum Języków Obcych udało się dodatkowo przygotować zestawienie dotyczące czasu poświęcanego na naukę języka poza lektorem. Zaprezentowano je na rys. 3. Ponad 50% studentów poświęca mniej niż dwie godziny tygodniowo na samodzielną naukę. Dyrekcja CJO wraz z przedstawicielami SSPG stwierdziła, że nie jest możliwe opanowanie języka obcego bez minimalnego wkładu własnego.

Rys. 2. Czy dzięki nauce języka obcego na Politechnice Gdańskiej zwiększyłeś swoje kompetencje językowe? Diagram oceniający zwiększenie kompetencji językowych – ankieta papierowa [4]

Rys. 3. Diagram pokazujący czas poświęcony na samodzielną naukę języka [4]

5. Podsumowanie

Rok współpracy między Samorządem Studentów Politechniki Gdańskiej a Centrum Języków Obcych przyniósł cenne doświadczenie, jakim było stworzenie i przeprowadzenie ankiety. Niestety, nie udało się wypracować takiego sposobu jej przeprowadzenia, aby przy dobrze dobranej próbie można było szybko opracować wyniki. Wymagałoby to bowiem zaangażowania kogoś do przepisywania ocen i uwag do formularza elektronicznego. Podsumowując odpowiedzi na pytania dotyczące osiągnięcia efektów kształcenia, można stwierdzić, że studenci wysoko oceniają szczególnie umiejętność przeprowadzenia prezentacji w języku obcym (pytanie nr 5). Z kolei za duży problem uważają źle dobrane podręczniki, nie zawsze tematycznie związane z kierunkiem ich studiów. Wielu studentów docenia jednak pracę lektorów. W ankietach można było przeczytać dużo pochlebnych komentarzy pod ich adresem. Nie zawsze jednak praca lektorów może dać zadawalające efekty w tak licznych grupach. Samorząd Studentów liczy na dalszą współpracę z Centrum Języków Obcych.

Literatura

- [1] Uchwała Senatu Politechniki Gdańskiej nr 15/2012/XXIII z 21 listopada 2012 r. w sprawie: wprowadzenia Uczelnianego Systemu Zapewnienia i Doskonalenia Jakości Kształcenia na Politechnice Gdańskiej.
- [2] Raport dotyczący zgłoszonych potrzeb zmiany na PG na dzień 10.11.2015 r.
- [3] Słownik języka polskiego, www.sjp.pwn.pl/slowniki/hejt.html [data dostępu: 10/01/2016].
- [4] Elektroniczna i papierowa wersja ankiet związanych z jakością nauczania w CJO.

Język obcy na Politechnice Gdańskiej

Celem ankiety jest przedstawienie Uczelnianej Komisji ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia zagadnień związanych z nauczaniem języka obcego na uczelni.

Ankieta jest skierowana do osób, które uczęszczają na lektorat już czwarty semestr lub go ukończyły.

Z góry dziękujemy za odpowiedzi.

SSPG

Wydział .....

Uczestnictwo w zajęciach z języka obcego .....

Określ poziom znajomości języka w momencie rozpoczęcia nauki .....

W jakim stopniu uważasz efekt kształcenia za zrealizowany?

(1 – ocena najniższa, 5 – ocena najwyższa)*

1. umiejętność poprawnej komunikacji w życiu codziennym **Ocena** .....

Uwagi:

2. Umiejętność poprawnej komunikacji w środowisku akademickim (rozumienie wykładów w języku obcym, udział w mobilności studenckiej – studia i praktyki w ramach programu Erasmus+, IAESTE, BEST etc.) **Ocena** .....

Uwagi:

3. Umiejętność poprawnej komunikacji w środowisku zawodowym (pisanie CV, listu motywacyjnego, prowadzenie korespondencji formalnej, umiejętność komunikacji z przyszłymi współpracownikami, klientami) **Ocena** .....

Uwagi:

4. Rozumienie literatury specjalistycznej i instrukcji technicznych (tłumaczenie krótkich tekstów technicznych, pisanie streszczeń tekstów specjalistycznych) **Ocena** .....

Uwagi:

5. Umiejętność przygotowania i przeprowadzenia prezentacji (z opisem diagramu, rysunku, procesu, instrukcji etc.) **Ocena**.....

Uwagi:

Oceń warunki kształcenia językowego na Politechnice Gdańskiej

(1 – ocena najniższa, 5 – ocena najwyższa)*

6. Liczba godzin przeznaczonych na lektorat języka obcego **Ocena.....**
Uwagi:
7. Liczebność grupy **Ocena.....**
Uwagi:
8. Możliwość wyboru języka obcego **Ocena.....**
Uwagi:
9. Ile godzin w tygodniu poświęcasz na naukę języka obcego poza lektoratem?
(określ średnią ilość godzin) .....
10. Czy dzięki nauce języka obcego na Politechnice Gdańskiej zwiększyłeś swoje kompetencje
językowe? (TAK / NIE) **Ocena.....**

Uzasadnienie oceny

.....
.....

PROBLEMY ANKIETYZACJI PRZEPROWADZANEJ WŚRÓD STUDENTÓW I ICH WPŁYW NA JAKOŚĆ KSZTAŁCENIA NA POLITECHNICIE GDAŃSKIEJ

Barbara Wikieł

1. Wstęp

Badania ankietowe przeprowadzane wśród studentów, stanowiących najliczniejszą grupę beneficjentów systemu szkolnictwa wyższego, są istotnym elementem podnoszenia jakości kształcenia na każdej uczelni. Funkcjonujący na Politechnice Gdańskiej system badań ankietowych uwzględnia dwa rodzaje ankiet wypełnianych przez studentów [1]:

- ankietę oceny nauczyciela akademickiego,
- ankietę oceny modułu/przedmiotu.

Zebrane i opracowane wyniki prowadzonych badań ankietowych, będące zarazem – w przypadku pierwszej ankiety – jednym z elementów systemu oceny pracy nauczycieli akademickich uczelni, stanowią podstawę do wdrażania rozwiązań sprzyjających poprawie jakości kształcenia poprzez doskonalenie programów kształcenia. Niemniej jednak monitorowanie procesu dydaktycznego i jego ewaluacja na podstawie wymienionych wyżej badań ankietowych napotyka na szereg różnorodnych problemów. Wybrane spośród nich omówione zostaną w dalszej części publikacji.

2. Ankieta oceny nauczyciela akademickiego

Istotnym elementem przy dokonywaniu oceny nauczyciela akademickiego w zakresie wypełniania przez niego obowiązków dydaktycznych jest, zgodnie z art. 132 ust. 3 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz.U. z 2012 r. poz. 572 z późn. zm.), ocena przedstawiana przez studentów po zakończeniu każdego cyklu zajęć dydaktycznych.

Zgodnie ze Statutem Politechniki Gdańskiej i „Regulaminem oceny nauczycieli akademickich Politechniki Gdańskiej” (Uchwała Senatu PG nr 90/2013/XXIII z 22 maja 2013 r.) ocenę tę ustala się m.in. na podstawie ankiety przeprowadzanej wśród studentów, uwzględniającej w szczególności poziom prowadzenia zajęć dydaktycznych. Pytania w ankiecie oceny nauczyciela akademickiego, przygotowanej na Politechnice Gdańskiej, dotyczą kwestii realizacji treści i godzin zajęć zapisanych w karcie przedmiotu, kryteriów zaliczenia przedmiotu, wskazywania niezbędnych materiałów do zajęć, inspirowania studentów do samodzielnego myślenia, punktualności nauczyciela prowadzącego zajęcia i przestrzegania przez niego terminów konsultacji, a także zycziwego stosunku wobec studentów i doktorantów.

Ankiętę oceny nauczyciela akademickiego przez studentów przeprowadza się na Politechnice Gdańskiej pod koniec każdego cyklu zajęć dydaktycznych. Wyniki tej ankiety mają charakter poufny, chyba że ankietowany wyrazi zgodę na ich podanie do wiadomości publicznej.

Sposób obliczania wyników ankiet opisany jest w „Regulaminie oceny nauczycieli akademickich Politechniki Gdańskiej”. W przypadku zastrzeżeń dotyczących wyników ankiet, ankietyzację przeprowadza się ponownie, jednak wyłącznie w formie papierowej.

O wynikach informowani są odpowiednio: kierownik jednostki organizacyjnej, ankietowany nauczyciel akademicki oraz jego bezpośredni przełożony, samorząd studentów na zasadach ustalonych z kierownikiem właściwej jednostki organizacyjnej.

Wyniki ankiet bierze się pod uwagę w okresowej ocenie nauczyciela akademickiego, jeżeli w ankietyzacji wzięło udział co najmniej 20% studentów zapisanych na dany cykl zajęć, natomiast w przypadku powtarzania ankietyzacji wymagane jest co najmniej 50% studentów.

3. Ankieta oceny przedmiotu/modułu

Ankieta oceny przedmiotu/modułu nie jest ankiętą obowiązkową. Decyzję o jej przeprowadzeniu wśród studentów podejmuje odpowiednio dziekan wydziału lub dyrektor centrum dydaktycznego.

Anonimowe badania ankietowe oceny przedmiotu/modułu są przeprowadzane na początku semestru i dotyczą przedmiotów/modułów prowadzonych w poprzednim semestrze.

Pytania w tej ankiecie mają charakter wyłącznie otwarty i dotyczą takich kwestii jak: powielanie przez dany przedmiot/moduł treści innych przedmiotów/modułów, oceny związku przedmiotu/modułu z kierunkiem studiów, oceny stopnia wzbogacenia wiedzy i umiejętności osoby uczestniczącej w zajęciach, liczby godzin zajęć w odniesieniu do założonych efektów kształcenia i podziału tych godzin na poszczególne rodzaje zajęć. Pytania dotyczą również kwestii subiektywnej oceny poczucia przydatności przedmiotu/modułu, biorąc pod uwagę przekazaną wiedzę i nabyte umiejętności.

Ankieta oceny przedmiotu/modułu ma służyć przede wszystkim monitorowaniu i doskonaleniu programów kształcenia. Wyniki tej ankiety, o charakterze jakościowym, a nie ilościowym, są następnie opracowywane przez odpowiednią komisję ds. zapewnienia jakości kształcenia i prezentowane na jednym z posiedzeń rady wydziału lub rady centrum.

4. Problemy ankietyzacji

Na Politechnice Gdańskiej w ramach portalu MojaPG funkcjonuje elektroniczny system ankietyzacji przygotowany w oparciu o obowiązujące na uczelni akta prawne. Nie jest jednak możliwe prawidłowe funkcjonowanie tego systemu bez zaangażowania zarówno studentów jak i pracowników uczelni.

Zasadniczo problemy związane z ankietyzacją studentów można podzielić na kilka grup związanych z:

- harmonogramem ankietyzacji,
- procedurą przygotowania i przeprowadzenia ankietyzacji,
- zaangażowaniem studentów,
- innymi aspektami.

Przepisy obowiązujące na uczelni stanowią, że ankiety oceny nauczycieli akademickich wypełniane przez studentów powinny być przeprowadzone pod koniec zajęć w danym semestrze i nie określają konkretnych terminów. Stąd też poszczególne wydziały ustalają własne harmonogramy

rozpoczęcia i zakończenia ankietyzacji w każdym roku akademickim. Wskutek tego ankietyzacja przeprowadzana jest w różnych terminach na poszczególnych wydziałach i niejednokrotnie nie kończy się ostatniego dnia zajęć dydaktycznych w semestrze.

Tabela 1 podaje harmonogram ankietyzacji przeprowadzonej na Politechnice Gdańskiej w semestrze zimowym roku akademickiego 2014/2015. Ostatnim dniem zajęć w semestrze był wówczas 29 stycznia 2015 r., sesja egzaminacyjna podstawowa rozpoczynała się 30 stycznia 2015 r.

Warto zwrócić uwagę, że w przypadku trzech wydziałów ankietyzacja trwała jeszcze podczas sesji, przy czym na jednym z wydziałów przedłużenie terminu zakończenia ankietyzacji nastąpiło na prośbę i po uzgodnieniach z Wydziałową Radą Studentów.

Tabela 1

Harmonogram ankietyzacji na PG w semestrze zimowym roku akademickiego 2014/2015

Wydział	Data rozpoczęcia ankietyzacji	Data zakończenia ankietyzacji
WA	14.01.2015	24.02.2015 *)
WCh	10.12.2014	27.01.2015
WETI	08.12.2014	29.01.2015
WEIA	12.01.2015	25.01.2015
WFTiMS	07.01.2015	02.02.2015
WLIŚ	07.01.2015	koniec zajęć w semestrze
WM	09.01.2015	22.01.2015
WOiO	07.01.2015	30.01.2015
WZiE	ok. trzech tygodni przed końcem zajęć	koniec zajęć w semestrze

*) przedłużenie terminu zakończenia ankietyzacji na prośbę i po uzgodnieniu z WRS WA

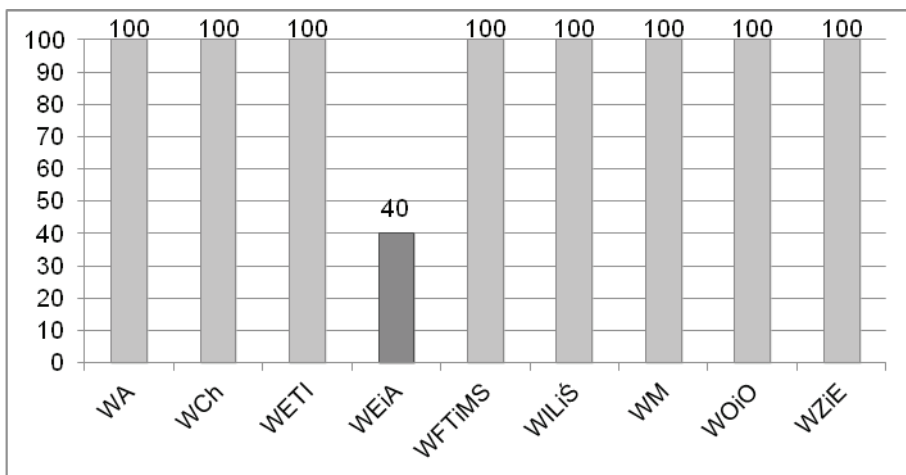
Wśród problemów związanych z procedurą ankietyzacji, na etapie jej przygotowania i przeprowadzenia, najczęściej wymieniane są braki ankiet dla wszystkich prowadzących zajęcia w danym semestrze. Związane jest to z niewłaściwym przyporządkowaniem w systemie MojaPG nauczycieli akademickich do prowadzonych przez nich zajęć dydaktycznych. Skutkiem tego studenci nie widzą w systemie ankiet wszystkich osób prowadzących z nimi zajęcia. Bywa również tak, że do zajęć, w których uczestniczyli w trakcie semestru, w systemie są przypisani inni nauczyciele. Często w takich wypadkach studenci wypełniają daną ankietę, w uwagach dodając, że oceniali w niej innego nauczyciela. To z kolei w konsekwencji daje niemiarodajne wyniki studenckich ankiet oceny nauczyciela akademickiego, które – obarczone tego typu nieścisłościami – nie mogą zostać uwzględnione w arkuszu jego okresowej oceny.

Przyczyny takiego stanu rzeczy są różne. System elektronicznej ankietyzacji jest powiązany w tym zakresie z innymi systemami funkcjonującymi w ramach MojaPG. Chociaż praktyka przygotowywania ankietyzacji na wydziałach jest różna, jednak można powiedzieć, że dla prawidłowego funkcjonowania systemu badań ankietowych niezbędna jest współpraca trzech podmiotów: dziekana, planisty i nauczyciela odpowiedzialnego za przedmiot. Najczęściej po stronie tego ostatniego

leży przypisanie w systemie MojaPG wszystkich nauczycieli prowadzących zajęcia w poszczególnych grupach np. ćwiczeniowych lub laboratoryjnych. Oczywiście pojawiają się tutaj również utrudnienia o naturze technicznej zgłaszane przez nauczycieli odpowiedzialnych za przedmiot, jak np. konieczność „ręcznego” przypisywania przez nauczyciela studentów do grup.

Dodatkowe problemy dotyczą nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na poszczególnych wydziałach, a zatrudnionych w centrach dydaktycznych. Ankietyzacja tej grupy nauczycieli możliwa jest jedynie poprzez wydziały, zgodnie z harmonogramem badań ankietowych danego wydziału. Ponadto pracownicy centrów mają ograniczone możliwości w zakresie wprowadzania danych w systemie MojaPG, m.in. nie mają dostępu na poziomie przypisywania nauczyciela odpowiedzialnego za przedmiot do danego przedmiotu. Aby więc dalsze czynności przez tego nauczyciela mogły zostać wykonane, w pierwszej kolejności muszą pewne informacje w systemie zostać wprowadzone na wydziałach, gdzie prowadzi on zajęcia.

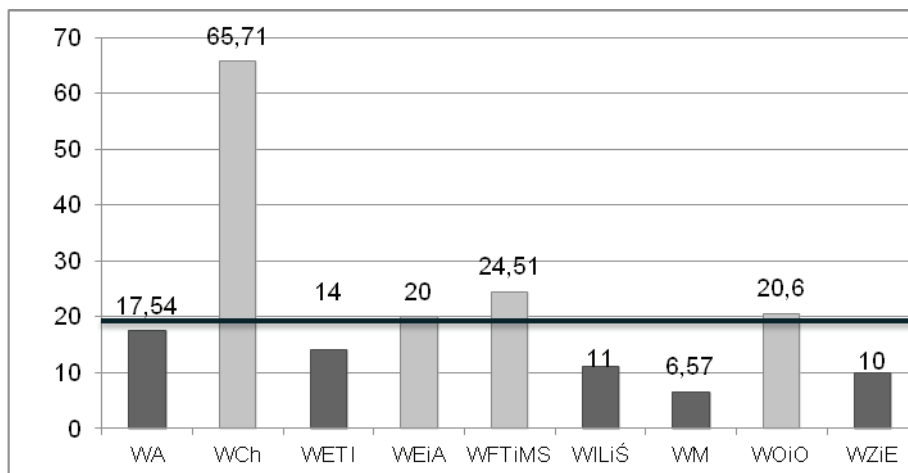
W odniesieniu do okresowej oceny nauczycieli akademickich warto podkreślić, że ocena studentów dokonywana po zakończeniu każdego cyklu zajęć dydaktycznych jest jej elementem. Jest o tym mowa zarówno w art. 132 Ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym, jak i w par. 2 ust. 3 Uchwały Senatu PG w sprawie regulaminu oceny nauczycieli akademickich PG (nr 90/2013/XXIII z 22 maja 2013 r.). Pomimo tego nie każdy z wydziałów poddaje ankietyzacji wszystkich nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia w danym semestrze, co ilustruje poniższy wykres (rys. 1).

Rys. 1. Deklarowana liczba nauczycieli na poszczególnych wydziałach poddawanych ankietyzacji w semestrze [%]

Na zaznaczonym na wykresie Wydziale Elektrotechniki i Automatyki przyjęto taką procedurę, że w kolejnym semestrze ankietowani są nauczyciele, którzy w danym semestrze uzyskali ocenę poniżej 3,0. Ponadto przyjęto tam zasadę, aby każdy z nauczycieli akademickich był ankietowany przynajmniej raz na dwa lata.

Odrębnym i bardzo istotnym problemem związanym z ankietyzacją studentów jest ich zaangażowanie w wypełnianie ankiet. Poniższy wykres (rys. 2) przedstawia procentową liczbę zwrotu wypełnionych ankiet na poszczególnych wydziałach w semestrze zimowym roku akademickiego 2014/2015.

Rys. 2. Wypełnione ankiety [%] w semestrze zimowym roku akademickiego 2014/2015

Jak wynika z zebranych danych przedstawionych na wykresie (rys. 2) istnieje bardzo duża rozbieżność pomiędzy stopą zwrotu ankiet na poszczególnych wydziałach: od 6,57% do 65,71%.

Pomimo tego, że wyniki studenckich ankiet oceny nauczycieli akademickich muszą być uwzględniane przy ocenie ich pracy dydaktycznej i mogą mieć realny wpływ na kształtowanie polityki kadrowej w poszczególnych jednostkach, studenci bardzo niechętnie uczestniczą w ankietyzacji. Uświadamianie studentów w tym zakresie prowadzi się na wydziałach m.in. poprzez tworzenie list rankingowych najlepszych nauczycieli. Na niektórych wydziałach przekazywane są wyróżniającym się w ankietach nauczycielom specjalne gratulacje, dyplomy, jak również nagrody pieniężne. Samych zaś studentów zachęca się do uczestnictwa w ankietyzacji poprzez różnego typu nagrody rzeczowe, jak np. książki, bony podarunkowe czy nawet tablety. Jednak na tych wydziałach, gdzie stosowano tego typu metody zwiększania frekwencji, nie przekroczyła ona – w badanym semestrze – 25%.

Jedynie na Wydziale Chemicznym liczba wypełnionych ankiet wynosi ponad 65% i co semestr utrzymuje się na tak wysokim poziomie. Powodem tak wysokiej stopy zwrotu jest to, że na tym wydziale wypełnienie ankiet przez studentów jest traktowane jako ich obowiązek związany z rejestracją na kolejny semestr. W świetle przedstawionego porównania wydaje się, że to podejście jest najbardziej skuteczną metodą zwiększenia zaangażowania studentów w wypełnianie ankiet oceny nauczycieli akademickich.

Należy przy tej okazji zwrócić uwagę raz jeszcze na kwestię okresowej oceny nauczycieli akademickich, w której uwzględnia się wyniki ankiet studenckich. Otóż wyniki tych ankiet bierze się pod uwagę w okresowej ocenie nauczycieli, jeżeli w ankietyzacji wzięło udział co najmniej 20% studentów zapisanych na dany cykl zajęć, a w przypadku powtarzania ankietyzacji co najmniej 50% studentów. Jak wynika z powyższego wykresu stopa zwrotu ankiet aż na pięciu wydziałach nie przekroczyła 20%, w związku z czym można przypuszczać, że wielu z nauczycieli prowadzących zajęcia na tych wydziałach może nie posiadać miarodajnych wyników ankiet koniecznych do uwzględnienia w ankietach oceny okresowej.

Spośród innych problemów związanych z ankietyzacją czasami pojawia się zarzut, że niektóre pytania w ankietach są niezrozumiałe i budzą wątpliwości interpretacyjne studentów. Brakuje również anglojęzycznej wersji ankiet dla studentów zagranicznych.

Ponadto warto zwrócić uwagę, że opisana na początku artykułu ankieta oceny przedmiotu/modułu jest praktycznie w ogóle niewykorzystywana przez wydziały. Jest to również ankieta, która mogłaby być przeprowadzana wśród studentów. Z pewnością zupełny brak zainteresowania wykorzystaniem tej ankiety może być podyktowany obawą przed jej miarodajnością w przypadku podobnej stopy zwrotu, jak to ma miejsce przy ankiecie oceny nauczycieli akademickich.

5. Podsumowanie

Przedstawione w artykule problemy związane z ankietyzacją przeprowadzaną wśród studentów mają bezpośredni wpływ na jakość kształcenia:

Wyniki ankietyzacji przeprowadzanej wśród studentów przy wskazanych nieprawidłowościach (m.in. zwrot ankiet poniżej 20%, ocena kilku nauczycieli w jednej ankiecie) nie mogą być brane pod uwagę przy okresowej ocenie nauczyciela akademickiego, co uniemożliwia prowadzenie właściwej polityki kadrowej w jednostkach, będącej ważnym elementem systemu zapewniania jakości kształcenia.

Brak miarodajnych ocen nauczycieli akademickich nie pozwala na wdrażanie rozwiązań sprzyjających poprawie jakości kształcenia.

Obarczone błędami dalsze monitorowanie procesu dydaktycznego oraz gromadzenie i analiza informacji na temat oceny wypełniania obowiązków dydaktycznych przez nauczycieli akademickich nie prowadzi do poprawy jakości kształcenia na uczelni.

Niewykorzystanie ankiety oceny przedmiotu/modułu skutkuje tym, że brak jest informacji zwrotnej ze strony uczestników kursów, która umożliwiłaby wykrycie mocnych i słabych stron procesu kształcenia oraz zarządzanie ofertą dydaktyczną.

W celu zapewnienia prawidłowego przebiegu ankietyzacji konieczne jest opracowanie procedury przygotowania i uruchomienia ankietyzacji internetowej (planiści, dziekanat, nauczyciele).

Literatura

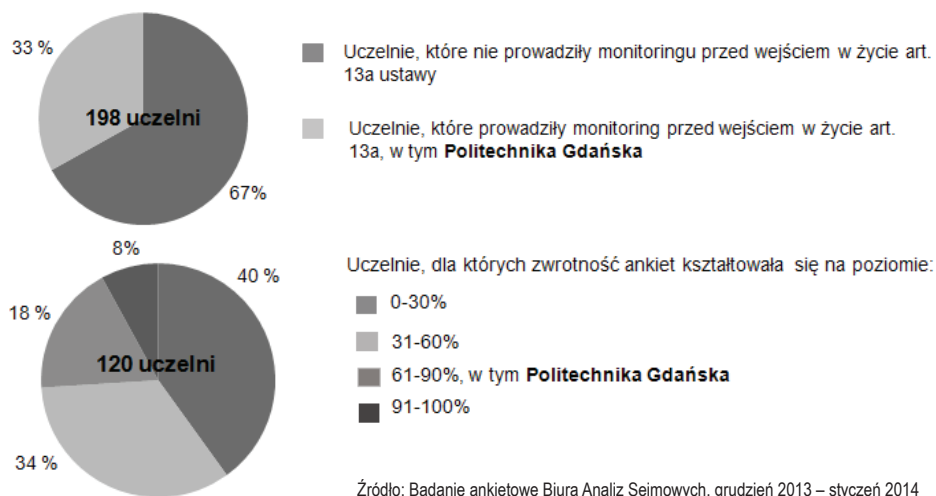
- [1] Wikeł B., „Rola badań ankietowych w zapewnianiu i doskonaleniu jakości kształcenia na Politechnice Gdańskiej”, Zeszyt Problemy nr 1/2014 „Jakość kształcenia”, Gdańsk 2014.

PRZYKŁADY ANKIETYZACJI PROWADZONEJ PRZEZ BIURO KARIER WŚRÓD STUDENTÓW I ABSOLWENTÓW POLITECHNIKI GDAŃSKIEJ

Monika Downar

Monitorowanie karier zawodowych absolwentów Politechniki Gdańskiej.

Z dniem 1 października 2014 r. weszła w życie nowelizacja ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym [1], wprowadzając nowe uregulowania w kwestii monitoringu karier zawodowych absolwentów uczelni. Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego we współpracy z Zakładem Ubezpieczeń Społecznych ma pozyskiwać i opracowywać dane dotyczące karier absolwentów, a wyniki przeprowadzonej analizy, w postaci zagregowanej, udostępniać uczelniom oraz opinii publicznej. Powyższe rozwiązanie ma umożliwić obiektywne pokazanie danych dotyczących zatrudnialności absolwentów określonych kierunków i uczelni, pomagając tym samym kandydatom na studia w podjęciu decyzji dotyczącej wyboru ścieżki kształcenia. Pokazane zostaną kierunki studiów, których ukończenie daje najlepsze gwarancje zatrudnienia oraz wynagrodzenia w odpowiedniej wysokości.

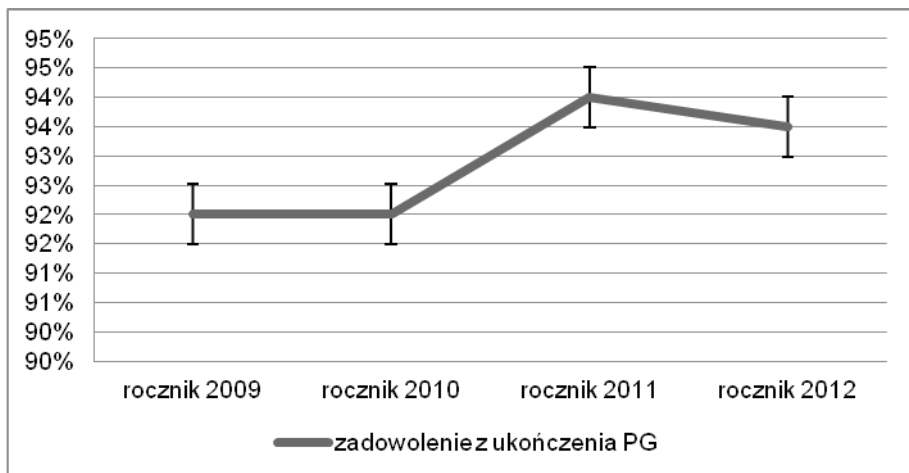
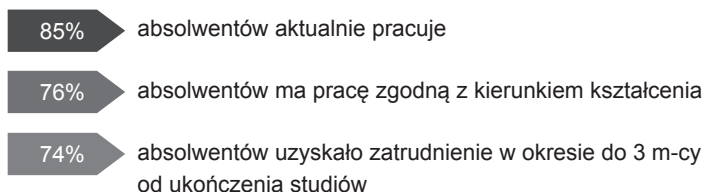

Rys. 1. Monitorowanie karier zawodowych absolwentów PG na tle innych uczelni przed wejściem w życie art. 13a Ustawy [3]

Ustawowy obowiązek prowadzenia monitorowania losów zawodowych absolwentów przez każdą z uczelni z osobna został zniesiony, jednakże art. 13b pkt.12 ustawy [1] stanowi, iż uczelnie mogą nadal prowadzić własne, autorskie badania w tym zakresie. Dbając o najwyższy poziom kształcenia

i dostosowanie programów studiów do zmian zachodzących na rynku pracy Politechnika Gdańska w dalszym ciągu prowadzi będzie własne badania, stanowiące również jedno z głównych zadań, realizowanych w ramach Uczelnianego Systemu Zapewnienia i Doskonalenia Jakości Kształcenia [2].

W okresie czerwiec – lipiec 2014 r. Biuro Karier PG zaprosiło do udziału w badaniu ponad 900 absolwentów z rocznika 2012 i uzyskało niespełna 70% stopę zwrotu ankiet. Od lat najbardziej zauważalne, utrzymujące się na wysokim poziomie, jest zadowolenie z ukończenia Uczelni i macierzystego Wydziału, a za największe zalety studiowania na Politechnice Gdańskiej uznawane są: nabyta wiedza techniczna i umiejętności, zdobyty zawód, łatwość w pozyskaniu pracy, a także kompetencje kadry naukowo-dydaktycznej. Gorzej oceniana jest jakość prowadzonych zajęć (nadmiar teorii, niedobór zajęć praktycznych) oraz kształcenie kompetencji miękkich.

Rys. 2. Wyniki monitorowania karier zawodowych absolwentów PG – rocznik 2012

1. Badanie aktywności zawodowej studentów w trakcie studiów

Studenci zgłaszający się do Biura Karier z kartami obiegowymi przed przystąpieniem do egzaminu dyplomowego, proszeni są o wypełnienie krótkiej, anonimowej ankiety, dotyczącej ich aktywności zawodowej. Badanie prowadzone jest wśród studentów I i II stopnia studiów, przed obroną pracy dyplomowej. Ankieta zawiera pytania związane z obecnie wykonywaną pracą, okresem jej podjęcia, charakterem wykonywanej pracy (w zawodzie) oraz podejmowanymi wysiłkami, związanymi z poszukiwaniem pracy. Zebrane dane pokazują, iż znaczna część naszych studentów (44%) podejmuje pracę zawodową jeszcze w trakcie studiów. W zależności od wydziału jest to od blisko 30% do ponad 60% ankietowanych. Ponad 67% pracujących wykonuje pracę zgodną z kierunkiem kształcenia na PG, przy czym analizując odpowiedzi w odniesieniu do poszczególnych wydziałów zauważalne są dość znaczne różnice, od ponad 90% studentów Wydziału Elektroniki,

Telekomunikacji i Informatyki deklarujących pracę w zawodzie do odpowiednio blisko 30% studentów Wydziału Chemicznego. Prawie 40% ankietowanych podejmuje wysiłki poszukiwania pracy, przy czym są wśród nich również osoby już pracujące, które chciałyby zmienić pracę na bardziej satysfakcjonującą lub zgodną z kierunkiem kształcenia.

Tabela 1

Wyniki ankiety dotyczącej aktywności zawodowej studentów w trakcie studiów
– rok akademicki 2014/2015 (październik – maj)

Wydział / aktywność zawodowa	WA		WCh		WETI		WEIA		WFTIMS		WILIŚ		WM		WOIO		WZIE	
Pracują	93	41%	101	26%	325	63%	179	50%	73	44%	236	34%	208	42%	104	51%	171	48%
W zawodzie	75	81%	27	27%	297	91%	149	83%	42	58%	115	49%	136	65%	67	64%	97	57%
Nie pracują	134	59%	281	74%	188	37%	178	50%	94	56%	453	66%	286	58%	100	49%	183	52%
Poszukują pracy	106	47%	163	43%	146	28%	125	35%	74	44%	277	40%	195	39%	88	43%	159	45%
I stopień studiów	2		325		263		243		110		573		384		165		172	
II stopień studiów	225		57		250		114		57		116		110		39		182	
studia stacjonarne	225		382		513		327		164		677		494		202		352	
studia niestacjonarne	2		-		-		30		3		12		-		2		2	

2. Badanie Universum

W 2014 r. Biuro Karier przyjęło na siebie rolę koordynatora działań, mających na celu zachęcenie studentów Politechniki Gdańskiej do wzięcia udziału w największym badaniu opinii studentów na świecie, przeprowadzanym w ponad 40 krajach, w tym w Polsce – Universum Talent Survey. W Polsce w badaniu wzięło udział 23,6 tys. studentów z 70 uczelni. Wskutek prowadzonych działań 1 160 studentów Politechniki Gdańskiej wzięło udział w badaniu, za co Uczelni przyznano pierwsze miejsce za najbardziej efektywne działania promujące Universum Talent Survey wśród studentów.

3. Podsumowanie

Prowadzone badania aktywności zawodowej studentów Politechniki Gdańskiej w trakcie studiów oraz karier zawodowych absolwentów uczelni, mają na celu pozyskanie informacji o sytuacji zawodowej na rynku pracy oraz ich aktywności związanej z poszukiwaniem zatrudnienia. Ważne jest szczególnie drugie badanie, którego przedmiotem jest także ocena jakości kształcenia zarówno na wydziale, jak i w skali całej uczelni. Działania Politechniki Gdańskiej w tym zakresie są wyrazem dbałości o najwyższy poziom kształcenia i dostosowanie programów studiów do zmian zachodzących w otoczeniu ekonomicznym i funkcjonowaniu przedsiębiorstw, a co równie ważne służą zacieśnieniu relacji absolwentów z macierzystą uczelnią.

Literatura

- [1] Ustawa z dnia 11 lipca 2014 r. o zmianie ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2014 poz. 11198, 2015 poz. 357).
- [2] Uchwała Senatu Politechniki Gdańskiej nr 15/2012/XXII, z dnia 21 listopada 2012 r.
- [3] Ustawa z dnia 18 marca 2011 r. o zmianie ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym, ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. nr 84, poz. 455).

SOANA.PG

– STUDENCKA OCENA ANKIETYZACJI NAUCZYCIELI AKADEMICKICH POLITECHNIKI GDAŃSKIEJ

Marcin Joachim Grzegorzczak

1. Wstęp

Proces ankietyzacji nauczycieli akademickich realizowany jest na Politechnice Gdańskiej od wielu lat i jej wynik stanowi element składowy oceny okresowej nauczycieli akademickich. Jego realizacja odbywa się z różnym skutkiem w zależności od Wydziału. Każda z jednostek stara się, by procent wypełnienia ankiet przez studentów był jak najwyższy. Niestety na większości wydziałów nie przekracza on 20%, co powoduje nieuwzględnianie tych wyników przy ocenie okresowej nauczycieli akademickich.

2. Anonimowa ankieta studencka

2.1. Cel SOANY

Samorząd Studentów Politechniki Gdańskiej, biorąc pod uwagę wyniki ankiet na poszczególnych wydziałach, a szczególnie poziom „zwrotności” ankiet postanowił przeprowadzić badania w zakresie „studenckiej oceny ankietyzacji nauczycieli akademickich”, nazwanych w skrócie SOANA.

Celem SOANY było pozyskanie opinii studentów na temat procesu ankietyzacji oraz pytań zawartych w ankietach. Przyjęto, że wyniki ankietyzacji będą podstawą do podjęcia dyskusji na temat procesu ankietyzacji oraz poprawy jego jakości. W badaniu została wykorzystana ankieta elektroniczna, przygotowana i opracowana przez Komisję ds. dydaktyki i jakości kształcenia Samorządu Studentów Politechniki Gdańskiej. Ankieta została udostępniona studentom Politechniki Gdańskiej w dniach od 27 kwietnia do 2 czerwca 2015 r. Udział w niej wzięło 8 016 studentów, co stanowi 33,1% wszystkich studentów (24 230) studiów I i II stopnia, stacjonarnych i niestacjonarnych oraz 38,1% studentów (21 053), studiów stacjonarnych obu poziomów.

2.2. Ankieta

Ankieta w formie pytań i odpowiedzi do wyboru została przedstawiona w tabeli 1.

Tabela 1

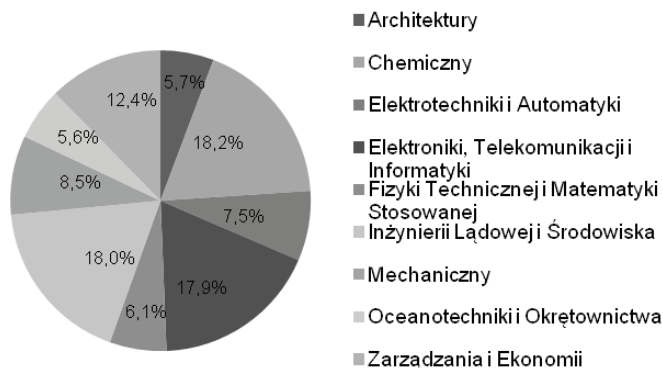
Ankieta SOANA

Pytania	Forma odpowiedzi
Wydział	należy zaznaczyć wydział
W jakim stopniu jesteś zadowolona/y z procesu ankietyzacji?	1 (mało), 2, 3, 4, 5 (bardzo)
Czy wypełniasz ankiety co semestr?	tak / czasami / nie
Dlaczego?	pytanie otwarte
Jaki procent ankiet zazwyczaj wypełniasz?	0–20% / 21–40% / 41–60% / 61–80% / 81–100%
Dlaczego?	pytanie otwarte
Czy widzisz wpływ ankiet na jakość zajęć dydaktycznych?	tak / czasami / nie
Czy pytania zawarte w ankietach są odpowiednie?	tak / nie
Jeżeli zaznaczyłeś nie, to dlaczego?	pytanie otwarte
Co według ciebie należy poprawić?	pytanie otwarte

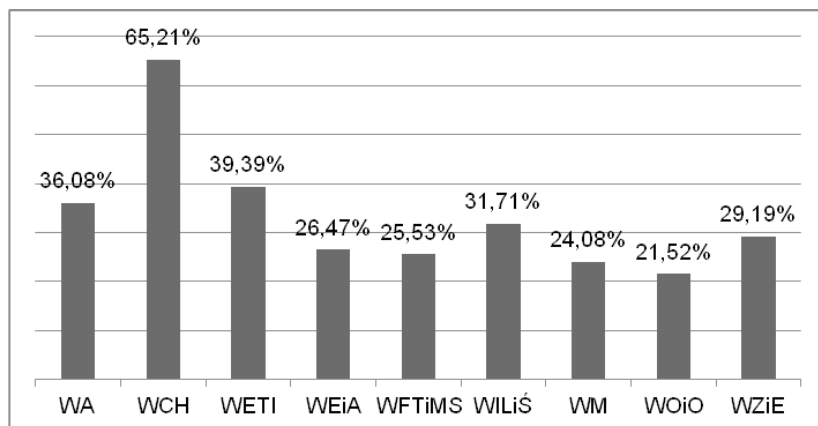
3. Wyniki badania

3.1. Udział studentów poszczególnych Wydziałów

Na rys. 1 zamieszczono informacje o procentowym udziale w badaniu studentów z poszczególnych wydziałów. Najwięcej ankiet wypełnili studenci Wydziału Chemicznego oraz Wydziału Inżynierii Lądowej i Środowiska, a najmniej studenci Wydziału Architektury oraz Wydziału Oceanotechniki i Okrętownictwa.

Rys. 1. Wyniki ankietyzacji – procentowy udział studentów z poszczególnych wydziałów

Rys. 2. Wyniki ankietyzacji – procentowa zwrotność ankiet z poszczególnych wydziałów

Na rys.1 zamieszczono informację o procentowym udziale studentów danego wydziału w badaniach.

3.2. Zadowolenie z procesu ankietyzacji

Studenci w pytaniu zamkniętym (pytanie nr 2) oceniali w skali od 1 do 5, poziom swojego zadowolenia, gdzie 1 znaczyło mało zadowolony, a 5 bardzo zadowolony. Wyniki zestawiono w tabeli 2.

Studenci w znacznym stopniu są niezadowoleni z procesu ankietyzacji nauczycieli akademickich. Aż 53,7% studentów oceniło swój poziom zadowolenia na poziomie 1 i 2, a tylko 16,5% studentów zaznaczyło ocenę 4 lub 5.

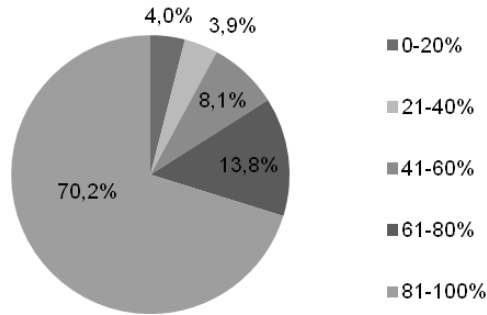
Tabela 2

Wyniki odpowiedzi na pytanie 2

Skala	Liczba ankiet	Procent
slabo – 1	2 228	27,8%
2	2 076	25,9%
3	2 389	29,8%
4	1 234	15,4%
bardzo dobrze – 5	88	1,1%

3.3. Udział w procesie ankietyzacji

Swoją udział w procesie ankietyzacji (pytanie nr 5) zadeklarowało 80,1%, a 15,9% studentów biorących udział w badaniu określiło, że bierze udział tylko czasami. Wynika z tego, że co semestr w procesie ankietyzacji bierze udział blisko 6,5 tys. studentów, co stanowi blisko 28% wszystkich studentów. Wyniki odpowiedzi na pytanie nr 5 zamieszczono na rys. 3.

Rys. 3. Jaki procent ankiet zazwyczaj wypełniasz (odpowiedź na pytanie nr 5)

Studenci różnie odpowiadali na pytanie, w jakim stopniu wypełniają ankietę. Choć znaczny ich odsetek, czyli 70,2% deklaruje, że wypełnia od 81 do 100% dostarczonych im ankiet.

3.4. Wpływ ankiet na jakość w opinii studentów oraz jakość pytań

W pytaniu nr 7 studenci wyrażali swoje opinie na temat wpływu procesu ankietyzacji na poprawę jakości kształcenia. Duża liczba studentów, bo aż 69,7% ankietowanych, nie zauważa żadnego wpływu na poprawę jakości kształcenia, a jedynie 3,7% zauważyło taką poprawę na Wydziale Chemicznym oraz Wydziale Elektroniki, Telekomunikacji i Informatyki. Z kolei 26,6% badanych stwierdziło, że czasami zauważali wpływ ankiet na poprawę jakości kształcenia.

Co do jakości pytań zawartych w ankietach oceny nauczycieli akademickich (pytanie nr 7), to 69,4% studentów oceniły je negatywnie, a 30,6% za poprawne.

4. Wyniki odpowiedzi na pytania otwarte SOANY

4.1. Motywacja studentów

Główną motywacją studentów w uczestnictwie w procesie ankietyzacji nauczycieli akademickich są korzyści, jakie mogą dzięki temu uzyskać. Między innymi na kilku wydziałach jest prowadzona praktyka nagradzania studentów za wypełnianie ankiet. Wśród nagród wymieniane są pieniądze, sprzęt elektroniczny oraz inne tego typu gadżety. Kolejną zachętą jest praktyka stosowana na Wydziale Chemicznym, czyli ułatwienia w załatwieniu spraw z władzami Jednostki. Część studentów bierze udział w procesie ankietyzacji, ponieważ traktuje go jako swój obowiązek. Motywuje go chęć poprawy jakości prowadzonych zajęć oraz formę wolnego wypowiedzenia się na temat kształcenia i prowadzonych zajęć.

4.2. Demotywacja studentów

Głównym czynnikiem demotywującym studentów oraz zniechęcającym ich do udziału w procesie ankietyzacji jest przeświadczenie, że proces ankietyzacji nie jest anonimowy. Obawiają się ostrej reakcji nauczycieli na niepocholebne opinie oraz represji z ich strony. Kolejnymi czynnikami są, między innymi, zbyt duża liczba ankiet, nieprawidłowo przypisani nauczyciele akademicy do przedmiotów i rodzajów zajęć oraz brak widocznego wpływu wyników ankiet na poprawę jakości kształcenia. Co zaskakujące, wśród powodów demotywacji pojawiły również się nagrody. Studenci, którym nie udało się niczego wygrać, tracą motywację do udziału w ankietyzacji. Jedną z przyczyn

niskiej frekwencji jest nieświadomość ram czasowych procesu ankietyzacji. Studenci nie wiedzą w jakich dniach mogą wypełniać ankiety. Ponadto dziekani w różnych okresach wyznaczają okres ankietyzacji.

4.3. Uwagi do pytań

Wśród zasadniczych uwag studentów ankiet wskazuje się przede wszystkim zbyt dużą ich liczbę oraz poruszaną tematykę. Wymieniane są też uwagi mówiące o ich neutralnym charakterze i niedoprecyzowanej treści. W opinii studentów pytanie o punktualność nauczyciela akademickiego nie jest istotne, natomiast wskazują na brak pytań dotyczących postawy nauczyciela akademickiego, jakości prowadzących zajęć, metod oceny zaliczeń, kolokwiów. Studenci w większości podzielają opinię, że ankiet nikt nie czyta i nie wiedzą, co się z nimi dzieje, ponieważ nie są zapoznawani z ich wynikami.

4.4. Propozycje zmian

Studenci w pytaniu nr 10, wśród propozycji zmian w pierwszej kolejności wymieniali, konieczność informowania wszystkich studentów o wynikach ankiet oraz wnioskach wynikających z ich treści. Dodatkowo postulują podawanie informacji o planowanych działaniach naprawczych i sprawozdań z ich realizacji. Kolejną propozycją jest możliwość oceny innych aspektów mających wpływ na jakość kształcenia na każdym Wydziale. Studenci wśród nich wymieniali między innymi ocenę infrastruktury, wyposażenie sal, obsługę dziekanatu, dostępu do pomieszczeń naukowych, biblioteki.

5. Podsumowanie

Biorąc pod uwagę wyniki przeprowadzonego badania można stwierdzić, że studenci są zainteresowani wpływem wyników ankietyzacji na poprawę jakości kształcenia. Zwrócili uwagę na parę istotnych aspektów, które demotywią ich i zniechęcają do udziału w procesie ankietyzacji nauczycieli akademickich. Dlatego, jeżeli zależy nam na jak najwyższym poziomie jakości kształcenia, warto takie badania powtarzać cyklicznie, a przede wszystkim realizować postulaty studentów. W ten sposób razem jako społeczność akademicka naszej Alma Mater możemy zadbać o poziom kształcenia.

DLACZEGO POLITECHNIKA GDAŃSKA NIE UZYSKUJE OCENY WYRÓŻNIAJĄCEJ W AKREDYTACJI PKA?

Agnieszka Lendzion

1. Wstęp

Od 2002 r. wszystkie uczelnie wyższe w Polsce podlegają obowiązkowej ocenie w zakresie jakości kształcenia. Uzyskana akredytacja stanowi potwierdzenie, że jednostka (np. wydział) szkoły wyższej, bądź realizowany w niej program kształcenia, spełnia kryteria określone przez uprawnioną instytucję oceniającą jakość kształcenia (agencję akredytacyjną).

Na świecie działa wiele instytucji i organizacji zajmujących się oceną jakości kształcenia lub akredytacją studiów wyższych. Na szczeblu krajowym jest to najczęściej krajowa agencja akredytacyjna reprezentująca organy państwa. W Polsce jest nią Polska Komisja Akredytacyjna (PKA), powołana w styczniu 2002 r. przez ówczesne Ministerstwo Edukacji Narodowej i Sportu jako Państwowa Komisja Akredytacyjna, a funkcjonująca pod zmienioną przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego (MNiSW) i aktualną nazwą od 1 października 2012 r. PKA ocenia jakość kształcenia we wszystkich publicznych i niepublicznych szkołach wyższych w Polsce, dokonując zarówno oceny instytucjonalnej, jak i programowej [1, 2].

2. Ocena instytucjonalna PKA – zakres, tryb, skala

Ocena instytucjonalna PKA obejmuje ocenę działalności podstawowych jednostek organizacyjnych uczelni oraz ocenę jakości kształcenia na studiach wyższych, doktoranckich i podyplomowych.

Harmonogram wizytacji na dany rok akademicki jest ustalany przez PKA w poprzednim roku akademickim, a dodatkowo każdorazowo przed wizytacją PKA rektor jest informowany o terminie i ramowym programie wizytacji oraz o nazwisku przewodniczącego Zespołu Oceniającego.

Każda akredytacja PKA prowadzona jest kilkietapowo, z czego właściwą wizytację zespołu oceniającego PKA poprzedza samoocena przygotowana przez ocenianą jednostkę organizacyjną uczelni [1, 2]. Po zapoznaniu się z raportem Zespołu Oceniającego oraz stanowiskiem uczelni, w tym możliwym odwołaniem, prezydium PKA podejmuje uchwałę w sprawie oceny instytucjonalnej.

W latach 2011–2015 PKA przyjęła następujące kryteria ogólne oceny instytucjonalnej [3]:

1. Jednostka ma określoną strategię rozwoju.
2. Jednostka stosuje skuteczny wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia.
3. Jednostka stosuje spójny opis celów i efektów kształcenia na oferowanych studiach doktoranckich i podyplomowych oraz stosuje sprawny i wiarygodny system weryfikujący i potwierdzający ich osiągnięcie.
4. Jednostka posiada wystarczające zasoby kadrowe, materialne i finansowe dla realizacji zakładanych celów strategicznych i osiągnięcia efektów kształcenia.

5. Jednostka prowadzi badania naukowe.
6. Jednostka uczestniczy w krajowej i międzynarodowej wymianie studentów, doktorantów, pracowników naukowych i dydaktycznych oraz współpracuje z krajowymi i międzynarodowymi instytucjami akademickimi, a także z przedsiębiorstwami i instytucjami.
7. Jednostka zapewnia studentom i doktorantom właściwe wsparcie naukowe, dydaktyczne i materialne w procesie uzyskiwania efektów uczenia się.
8. W jednostce funkcjonuje spójny system wewnętrznych przepisów prawnych normujących proces zapewnienia jakości kształcenia, zgodny z przepisami powszechnie obowiązującymi.

Szczegółowe kryteria odnoszące się do wyżej wymienionych kryteriów ogólnych określone zostały w Statucie PKA [4]. Uczelnie w zależności od spełnianego stopnia kryteriów mogły uzyskać cztery oceny:

- ocenę wyróżniającą, gdy kryteria oceny wymienione w punktach 1 i 2 były spełnione w stopniu wyróżniającym, pozostałe – co najmniej w pełni,
- ocenę pozytywną, gdy kryteria oceny wymienione w pkt. 1 i 2 są spełnione co najmniej w pełni, pozostałe cztery co najmniej znacząco lub częściowo (częściowo nie więcej niż 25% łącznej liczby kryteriów),
- ocenę warunkową, gdy kryteria oceny wymienione w pkt. 1 i 2 są spełnione co najmniej znacząco, pozostałe co najmniej częściowo,
- ocenę negatywną, gdy kryteria określone dla oceny warunkowej nie zostały spełnione.

Od 1 lipca 2015 r. uległy zmianie kryteria oceny instytucjonalnej PKA [5] i są to niżej wymienione kryteria nazywane kryteriami I stopnia:

1. Zgodność działania jednostki z misją i strategią rozwoju uczelni.
2. Funkcjonowanie i doskonalenie wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia.
3. Efektywność polityki kadrowej realizowanej w jednostce.
4. Zapewnienie rozwoju bazy dydaktycznej i naukowej zgodnie ze strategią rozwoju jednostki.
5. Współdziałanie z otoczeniem społecznym, gospodarczym lub kulturalnym, współpraca z krajowymi i zagranicznymi instytucjami akademickimi i naukowymi.
6. Funkcjonowanie systemu wsparcia studentów i doktorantów.
7. Jakość kształcenia na studiach doktoranckich.
8. Jakość kształcenia na studiach podyplomowych.

PKA uwzględnia także:

- stopień umiędzynarodowienia studiów (współpracę międzynarodową w zakresie kształcenia, wymiany studentów i nauczycieli akademickich, kształcenie cudzoziemców, prowadzenie kształcenia w językach obcych,
- współpracę międzynarodową w zakresie badań naukowych,
- wyniki poprzednich ocen, akredytacji i certyfikatów uzyskanych w wyniku oceny innych gremiów akredytacyjnych – krajowych i międzynarodowych komisji branżowych dokonujących ocen w wybranych obszarach kształcenia, agencji akredytacyjnych zarejestrowanych w EQAR (European Quality Assurance Register for Higher Education) lub agencje, z którymi PKA zawarła umowy o uznawalności ocen akredytacyjnych.

Obecnie uczelnie mogą uzyskać ocenę końcową [6]:

- wyróżniającą, jeżeli co najmniej 50% kryteriów oceny wymienionych w pkt. 1–8, zwanych kryteriami I stopnia [5, 6], jest spełnionych w stopniu wyróżniającym, w tym kryteria 1 i 2, a pozostałe „w pełni”,
- pozytywną, jeżeli co najmniej 50% kryteriów I stopnia jest spełnionych w stopniu co najmniej „w pełni”, w tym kryteria 1 i 2, a pozostałe znacząco,

- warunkową, jeżeli co najmniej 50% kryteriów I stopnia jest spełnionych w stopniu co najmniej znaczącym, w tym kryteria 1 i 2, a pozostałe częściowo,
- negatywną, jeżeli kryteria przyznania oceny warunkowej nie zostały spełnione.

3. Pozytywne konsekwencje uzyskania oceny wyróżniającej PKA

W przypadku uzyskania oceny wyróżniającej jednostka organizacyjna może liczyć na 8-letni okres obowiązywania oceny, podczas gdy ocena pozytywna przyznawana jest na 6 lat. Wydział może ubiegać się o dodatkowe finansowanie w ramach tzw. dotacji pro Jakościowej od ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego. Ocena wyróżniająca może mieć wpływ na awans w rankingach, podnosi prestiż i wiarygodność jednostki ocenianej, świadczy o wzorowej organizacji i wysokiej kulturze jakości jednostki.

4. PG w ocenie instytucjonalnej PKA w latach 2011–2015

W latach 2011–2015 Politechnika Gdańska była pięciokrotnie poddana ocenie instytucjonalnej, otrzymując końcowe oceny pozytywne [7–11]. Stopień spełniania poszczególnych kryteriów przez oceniane wydziały zestawiono w tabeli 4.1. W żadnym przypadku kluczowe kryteria dla uzyskania oceny wyróżniającej w akredytacji PKA, tj. kryterium nr 1 i 2 (tabela 1) nie uzyskały najwyższej oceny częściowej. Większość wydziałów może się poszczycić spełnianiem kryteriów w stopniu pełnym. Pewne niedociągnięcia w zakresie wewnętrznych systemów zapewnienia jakości kształcenia (WSZJK) i przepisów normujących systemy wynikają z okresu przejściowego wdrażania na uczelni i wydziałach tych systemów, co miało miejsce w 2012 r. Kolejne zespoły akredytujące nie zgłaszały już zastrzeżeń do WSZJK.

Tabela 1

PG w ocenie instytucjonalnej PKA w latach 2011–2015 [7–11]

Lp.	Kryterium	Stopień spełnienia kryterium			
		wyróżniająco	w pełni	znacząco	częściowo
1	Strategia rozwoju	–	5	–	–
2	Wewnętrzny system zapewnienia jakości	–	4	–	1
3	Cele i efekty kształcenia na studiach doktoranckich i podyplomowych oraz system ich weryfikacji	–	3	2	–
4	Zasoby kadrowe, materialne i finansowe	2	3	–	–
5	Prowadzenie badań naukowych	1	4	–	–
6	Współpraca krajowa i międzynarodowa	1	3	1	–
7	System wsparcia studentów i doktorantów	–	4	1	–
8	Przepisy wewnętrzne normujące proces zapewnienia jakości kształcenia	–	3	1	1

5. Zarzuty stawiane jednostkom wizytowanym na PG przez Zespoły Oceniające PKA

Raporty z wizytacji Zespołów Oceniających PKA zawierają informacje o wizytacjach i ich przebiegu oraz rozbudowane opisy aktywności jednostek organizacyjnych w ramach każdego ocenianego kryterium, w tym definiują obszary, w których należy doskonalić działania jednostek. Uwagi kierowane do wydziałów PG [7–11] można zestawić w czterech grupach:

1. studia doktoranckie (i częściowo studia podyplomowe), gdzie stwierdzono:
  - brak w przygotowaniu programów studiów III stopnia opisanych w języku efektów kształcenia wraz z przypisanymi punktami ECTS,
  - niespójne, nieprawidłowe i nie działające systemy ECTS, w tym braki kart przedmiotów na studiach doktoranckich i podyplomowych,
  - problemy z informowaniem o efektach kształcenia realizowanych na studiach doktoranckich i podyplomowych,
  - braki procedur okresowego monitorowania i aktualizacji programów kształcenia na studiach doktoranckich;
2. ankietyzacja, w przypadku której odnotowano:
  - brak procedur ankietyzacji, w tym studiów doktoranckich i podyplomowych,
  - zbyt dużą liczbę ankiet do wypełnienia przez studenta, przy jednoczesnych problemach z elektroniczną ankietą,
  - brak informacji zwrotnej o wynikach ankiet i brak wyraźnego wpływu oceny z ankietyzacji,
  - brak ankiet umożliwiających ocenę kadry wspomagającej proces kształcenia;
3. obsługa dydaktyczno-administracyjna studiów oraz infrastruktura, gdzie zauważono:
  - brak zaangażowania administracji w działania pro jakościowe i rozwiązywanie problemów komunikacyjnych oraz brak kultury wykazywany przez pracowników administracji, zwłaszcza niektórych dziekanatów,
  - przejawianie przez nauczycieli akademickich ogólnej niechęci do systemu działań pro jakościowych,
  - niewystarczające wsparcie ze strony opiekunów roku (negatywna ocena opiekunów roku),
  - niedostosowanie infrastruktury np. do niepełnosprawnych studentów, utrudniony dostęp do sprzętu komputerowego i specjalistycznego,
  - problemy z funkcjonowaniem systemu MojaPG;
4. zaangażowania studentów i doktorantów w poprawę jakości kształcenia na uczelni, w tym:
  - niezadowolające zaangażowanie studentów i doktorantów w formułowanie strategii, określanie efektów kształcenia oraz inne działania pro jakościowe,
  - występowanie zbyt ubogiej oferty programowej w języku angielskim, która wpływa na niski stopień internacjonalizacji PG,
  - wyłączenia studiów doktoranckich i podyplomowych z działań Biura Karier PG.

Zaobserwowano również występowanie zróżnicowanego zadowolenia studentów z warunków i jakości studiów na różnych kierunkach.

Podsumowując, na podstawie raportów PKA można zauważyć, że większość uwag wynika z:

- opóźnienia we wdrażaniu niezbędnych regulacji prawnych,
- występowania znaczącej dysproporcji pomiędzy stopniem uregulowań prawnych wyznaczających funkcjonowanie wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia na studiach I i II stopnia a studiami III stopnia i podyplomowymi,

- braku przejrzystej struktury decyzyjnej w obszarze zarządzania jakością, wynikającej z nie do końca wykształconego podziału kompetencji i odpowiedzialności jednostek organizacyjnych i stanowisk kierowniczych,
- licznych niedociągnięć w procesie ankietyzacji,
- niskiej aktywności samorządowej interesariuszy wewnętrznych: studentów, a szczególnie doktorantów,
- niezadowalającego poziomu umiędzynarodowienia studiów,
- podejmowania działań „tuż przed” wizytacją PKA,
- subiektywnej oceny zespołów oceniających PKA.

6. Podsumowanie i wnioski dla PG

Wychodząc naprzeciw wymaganiom stawianym jednostkom akredytowanym przez PKA można sformułować kilka zaleceń dla PG, zmierzających do poprawy jakości kształcenia na wydziałach, a długofalowo do uzyskania oceny wyróżniającej w akredytacji PKA. Są to:

- weryfikacja i/lub ewentualna zmiana przyjętych misji i strategii wydziałów,
- zadbanie o świadomość wszystkich uczestników procesu kształcenia na każdym poziomie kształcenia, dotyczącą funkcjonowania wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia,
- terminowe wdrażanie uregulowań prawnych określonych w ustawie lub odpowiednich rozporządzeniach MNiSW,
- poprawa jakości kształcenia na studiach III stopnia oraz podyplomowych, a także zwiększenie świadomości oraz podniesienie aktywności doktorantów oraz słuchaczy studiów podyplomowych,
- usprawnienie procesu ankietyzacji, informowanie zainteresowanych stron o wynikach ankietyzacji i podjętych działaniach doskonalących, a także wykorzystywanie wniosków z ankietyzacji w procesie weryfikacji efektów kształcenia, doskonalenia programów studiów.

Literatura:

- [1] Statut Polskiej Komisji Akredytacyjnej, załącznik do uchwały nr 1/2011 Polskiej Komisji Akredytacyjnej z dnia 10 listopada 2011 r.
- [2] Statut Polskiej Komisji Akredytacyjnej, załącznik do uchwały nr 1/2015 Polskiej Komisji Akredytacyjnej z dnia 23 lutego 2015 r.
- [3] Kryteria oceny instytucjonalnej, załącznik do statutu Polskiej Komisji Akredytacyjnej z dnia 24 listopada 2011 r., część II.
- [4] Kryteria i warunki przyznawania ocen, załącznik do statutu Polskiej Komisji Akredytacyjnej z dnia 24 listopada 2011 r., cz. III.
- [5] Szczegółowe kryteria oceny instytucjonalnej, załącznik nr 3 do statutu Polskiej Komisji Akredytacyjnej z dnia 23 lutego 2015 r.
- [6] Warunki przyznawania ocen, załącznik nr 4 do statutu Polskiej Komisji Akredytacyjnej z dnia 23 lutego 2015 r.
- [7] Raport Polskiej Komisji Akredytacyjnej z wizytacji (ocena instytucjonalna) na Wydziale Elektroniki, Telekomunikacji i Informatyki Politechniki Gdańskiej w dniach 18–20 maja 2012 r.
- [8] Raport Polskiej Komisji Akredytacyjnej z wizytacji (ocena instytucjonalna) na Wydziale Fizyki Technicznej i Matematyki Stosowanej Politechniki Gdańskiej w dniach 12–14 czerwca 2012 r.

-
- [9] Raport Polskiej Komisji Akredytacyjnej z wizytacji (ocena instytucjonalna) na Wydziale Elektrotechniki i Automatyki Politechniki Gdańskiej w dniach 30 maja–1 czerwca 2012 r.
  - [10] Raport Polskiej Komisji Akredytacyjnej z wizytacji (ocena instytucjonalna) na Wydziale Chemicznym Politechniki Gdańskiej w dniach 12–14 grudnia 2013 r.
  - [11] Raport Polskiej Komisji Akredytacyjnej z wizytacji (ocena instytucjonalna) na Wydziale Inżynierii Lądowej i Środowiska Politechniki Gdańskiej w dniach 25–27 lutego 2015 r.

AKREDYTACJA LABORATORIÓW BADAWCZYCH

Marta Jankowska

1. Wstęp

„Realizacja zadań pro Jakościowych, istotnie oddziaływujących na możliwości rozwojowe Uczelni” – tak zgodnie z Uchwałą Senatu PG nr 45/2012/XXIII z dnia 19 grudnia 2012 r. w sprawie: przyjęcia podstawowych celów i zadań strategicznych w rozwoju PG brzmi jeden z celów strategicznych Uczelni [1]. W cel ten doskonale wpisuje się proces uzyskiwania przez laboratoria badawcze oraz wzorujące Uczelni akredytacji Polskiego Centrum Akredytacji (PCA).

Zgodnie z normą PN-EN ISO/IEC 17000:2006 akredytacja jest to „atestacja przez stronę trzecią, dotycząca jednostki oceniającej zgodność, służąca formalnemu wykazaniu jej kompetencji do wykonywania określonych zadań w zakresie oceny zgodności”.

Jedynym organem w Polsce uprawnionym do nadawania akredytacji laboratoriom badawczym i wzorującym jest Polskie Centrum Akredytacji (PCA). PCA jest uznaną krajową jednostką akredytującą działającą na podstawie Ustawy o systemie zgodności z dnia 30 sierpnia 2002 r. oraz Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 765/2008 z 9 lipca 2008 r. PCA przeprowadza akredytację w charakterze władzy publicznej, nadzorowane jest przez ministra właściwego ds. gospodarki [2].

Normą odniesienia w procesie akredytacji laboratoriów badawczych i wzorujących jest norma PN-EN ISO 17025:2005 Ogólne wymagania dotyczące kompetencji laboratoriów badawczych i wzorujących.

2. Korzyści wynikające z uzyskania akredytacji PCA

Uzyskanie akredytacji PCA nie jest proste, zabiera dużo czasu, wymaga zaangażowania wielu osób, jest kosztowne. Mimo to renomowane laboratoria badawcze ubiegają się o akredytację, ponieważ niesie ona za sobą wiele korzyści.

Akredytacja jest przede wszystkim dowodem, że laboratorium działa zgodnie z najlepszą praktyką, a sprawozdanie z badań, świadectwo z wzorcowania itp., które wydaje takie laboratorium uznawane jest przez wszystkie instytucje w krajach, będących sygnatariuszami wielostronnych porozumień (MLA/MRA). Dla laboratorium działających na uczelniach istotny jest także fakt, że zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 13 lipca 2012 r. w sprawie kryteriów i trybu przyznawania kategorii naukowej jednostkom naukowym (Dz. U. z 2012 r., poz. 877) akredytacja PCA przyznana dla laboratorium funkcjonującego na uczelni brana jest pod uwagę w procesie parametryzacji.

Dla klientów akredytowanych laboratoriów (w tym dla przemysłu) jest ona potwierdzeniem wiarygodności wyników i kompetencji personelu.

Akredytacja przynosi także korzyści polskiemu rządowi. Jak podaje PCA „akredytacja jest mechanizmem wykorzystywanym w celu zapewnienia publicznego zaufania w odniesieniu do wiarygodności działań, istotnych z punktu widzenia wpływu na zdrowie, bezpieczeństwo i środowisko”. Akredytacja jest także istotna w procesie notyfikacji, czyli zgłoszenia instytucji przez właściwego ministra Komisji Europejskiej (po otrzymaniu notyfikacji Komisja Europejska umieszcza nową jednostkę notyfikowaną w *wykazie jednostek notyfikowanych* do poszczególnych dyrektyw) [2].

3. Proces akredytacji

Zgodnie z ustawą o systemie oceny zgodności, PCA – w terminie nie dłuższym niż 12 miesięcy od dnia złożenia wniosku o udzielenie akredytacji – jest zobowiązane do zawiadomienia wnioskodawcy o udzieleniu lub odmowie udzielenia akredytacji.

Przygotowując się do akredytacji PCA, jeszcze przed opracowaniem dokumentacji systemu zarządzania (niniejszy referat nie obejmuje swoim zakresem tego zagadnienia) należy zapoznać się z szeregiem dokumentów, które opisują wymagania stawiane zarówno laboratoriom badawczym, jak i wzorującym, które chcą ubiegać się o uzyskanie akredytacji. Podstawowym dokumentem, z jakim należy się zapoznać, jest DA-01 „Opis systemu akredytacji”. Dokument zawiera wytyczne, dotyczące m.in. samego procesu składania wniosku o akredytację, opisu oceny na miejscu, procesu nadzoru oraz kosztów. Kolejnym krokiem jest dokładna analiza przez kierownictwo laboratorium odpowiednio dokumentu DAB-07 „Akredytacja laboratoriów badawczych. Wymagania szczegółowe.” lub DAP-04 „Akredytacja laboratoriów wzorujących. Wymagania szczegółowe.”

Dokumentację systemu zarządzania należy opracować na podstawie wytycznych i wymagań PCA oraz normy PN-EN ISO/IEC 17025:2005. Warunkiem wystąpienia z wnioskiem o akredytację jest wdrożony system zarządzania, kompetentny personel oraz pozytywne wyniki udziału w PT/ILC (badania biegłości/porównania międzylaboratoryjne).

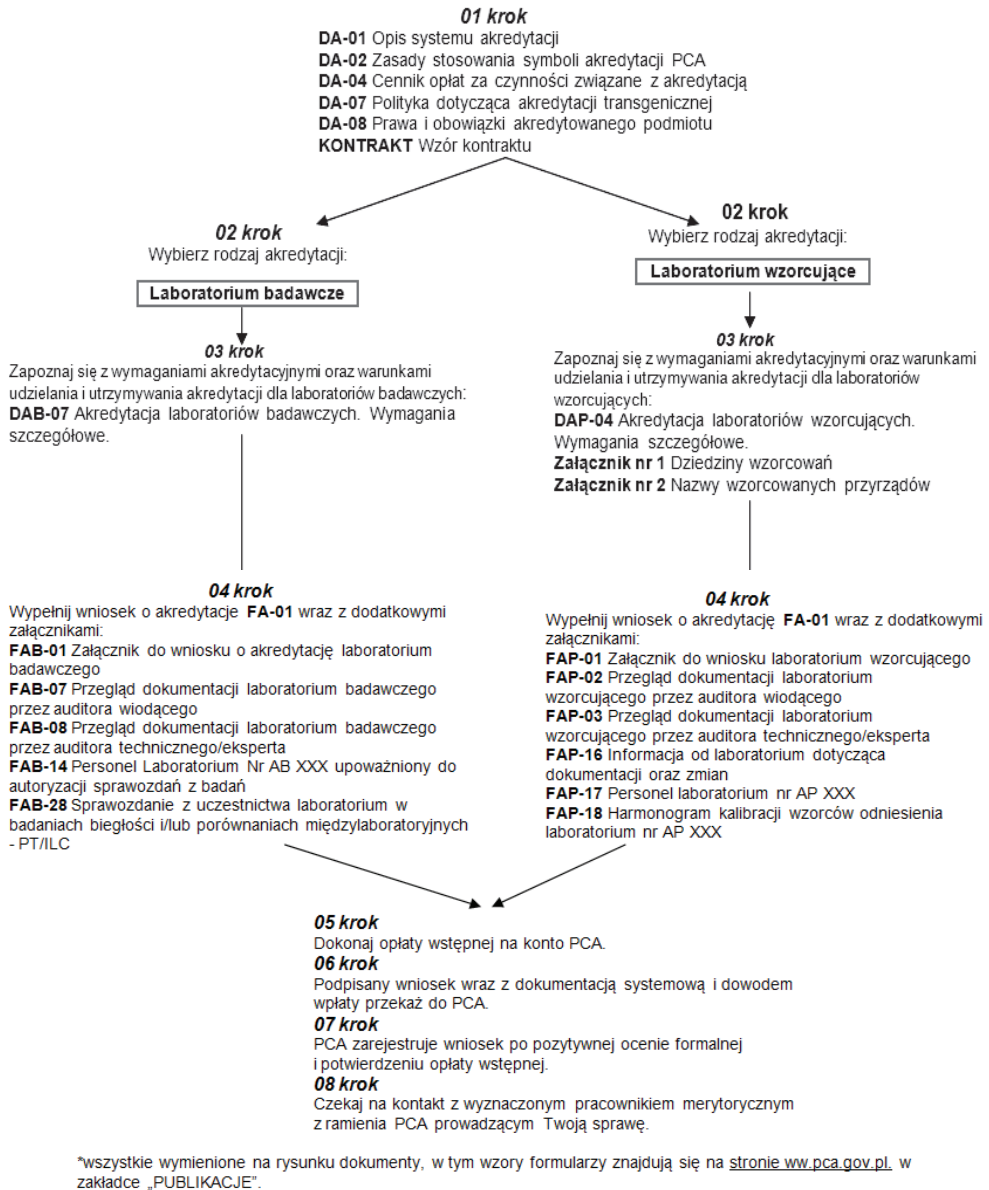
Istotnym elementem tej fazy przygotowań jest właściwe określenie zakresu akredytacji. Zakres powinien odzwierciedlać potrzeby laboratorium oraz jego możliwości. Warto na tym etapie zapoznać się z zakresem akredytacji podobnych laboratoriów, nie tylko ze względów czysto konkurencyjnych, ale także dlatego, że sam sposób zapisu zakresu akredytacji przysparza często wielu wątpliwości. Zakresy akredytacji wszystkich akredytowanych laboratoriów badawczych i wzorujących można znaleźć na stronie internetowej PCA.

Kluczowe znaczenie dla dalszego przebiegu procesu ma jakość wypełnienia formularzy FAB-07 i FAB-8 oraz FAP-02 i FAP-03 odpowiednio dla laboratorium badawczego bądź wzorującego. Formularze te stanowią podstawę do przeglądu dokumentacji, a następnie są pewnego rodzaju drogowskazem podczas ewentualnej wizytacji wstępnej oraz oceny na miejscu.

Po przygotowaniu wszystkich dokumentów wskazanych na rys. 1 oraz dokonaniu stosownej opłaty (zgodnie z DA-04 „Cennik opłat za czynności związane z akredytacją”) należy przekazać do PCA wniosek o akredytację wraz z pełną dokumentacją wdrożonego systemu zarządzania.

Po zarejestrowaniu wniosku o akredytację PCA wyznacza zgłaszającej się organizacji opiekuna merytorycznego. Wraz z zarejestrowaniem wniosku rozpoczyna się formalny proces akredytacji [2].

Procedurę procesu akredytacji przedstawiono na rys. 1.

Rys. 1. Złożenie wniosku o akredytację [3]

4. Podsumowanie

Proces akredytacji jest czaso- i kosztochłonny oraz wymaga zaangażowania całego personelu laboratorium. Opisane w niniejszym artykule działania dotyczą tylko niewielkiego fragmentu skomplikowanego procesu.

Mimo to, biorąc pod uwagę fakt, że świadomość i wymagania klientów cały czas rosną, warto spróbować zmierzyć się z wyzwaniem, jakim jest uzyskanie akredytacji.

Literatura:

- [1] Uchwała Senatu PG nr 45/2012/XXIII z dnia 19 grudnia 2012 r. w sprawie: przyjęcia podstawowych celów i zadań strategicznych w rozwoju PG.
- [2] DA-01 Opis systemu akredytacji, Polskie Centrum Akredytacji, Warszawa, 12.10.2012 r.
- [3] www.pca.gov.pl [data dostępu: grudzień 2015].

WYDAWNICTWO POLITECHNIKI GDAŃSKIEJ

Wydanie I. Ark. wyd. 5,5, ark. druku 5,75

Druk i oprawa: *EXPOL* P. Rybiński, J. Dąbek, Sp. Jawna
ul. Brzeska 4, 87-800 Włocławek, tel. 54 232 37 23